Debessuota, gali lyti.
Saulė teka 5:24, leidžiasi 8:11

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
HAymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian In The United States

Library of Congress Gr.
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

VOL. LVIII — Chicago, Ill. — Pirmadienis, Gegužio-May 24 d., 1971 m. — Kaina 15c — 122

TURKIJOS TERORISTAI NUŽUDĖ KONSULĄ

ŽINIOS APIE LIETUVOS GYVENTOJUS

Neseniai, balandžio mėn., buvo paskelbtas Sovietų Sąjungos Centrinės Statistikos Valdybos pranešimas apie 1970 m. gyventojų surašymo duomenis, kuriuose buvo žinių ir apie Lietuvos gyventojus, jų skaičių visoje Sovietų Sąjungoje, apie rusų bei kitų tautybių skaičių Lietuvoje, kituose Baltijos kraštuose. Tai Eltos buvo suglaustai apžvelgta "Eltos Informacijų" 9 numeryje. Dabar, Maskvos pareigūnams baigus nagrinėti pagrindinius 1970 m. gyventojų surašymo rezultatus, duomenis apie Lietuvos gyventojus paskelbė Centrinės Statistikos Valdybos padalinys okup. Lietuvoje. Šis pranešimas paskelbtas "Tiesos" š. m. gegužės 6d. laidoje, 104 nr.

Naujieji duomenys liečia Lietuvos gyventojus ir jie, kaip ir anksčiau skelbti, palyginami su 1959 m. gyventojų surašymu (kai kuriais atvejais palyginama ir su anksčiau buvusiais gyventojų surašymais).

Čia pateikiame tik svarbesnius duomenis. Jie atrodo būdingi dabartinei padėčiai okup. Lietuvoje, jos buičiai.

Gyventojų didėjimas Lietuvos miestuose

Pirmame skyriuje nurodyta, kad patikslintais duomenimis Lietuvoje 1970 m. sausio 15 d. gyventojų buvo 3,128,236, jų tarpe 1,467.950 vyrų ir 1,660,286 moterys. Per pastaruosius 11 metų, nuo 1959 m., žymiai padidėjo gyventojų skaičius miestuose. 1959 m. Lietuvos miestuose gyveno 1,016,000 žmonių, o kaimuose — 1,665,000 ir santykis buvo 39 ir 61 proc., gi 1970 m. miestuose jau gyveno 1,571,-787 žmonės, o kaimuose — 1,-556,499, arba santykis buvo 50.1 prieš 49.9 proc.

Miestuose gyventojų skaičius per 11 metų padidėjo daugiau kaip pusę milijono. Statistikos pareigūnų aiškinama, kad tai įvyko dėl natūralaus prieauglio, mechaninio prieauglio, sukūrus naujas miesto tipo gyvenvietes, be to, išplėstus ir miestų ribas. Neaiškinama, bet aišku, kad prie Lietuvos miestų skaičiaus padidėjimo nemažai įtakos turėjo ir rusų kolonizacija, jų elemento iš Rusijos plotų atgabenimas.

Apie 15 proc. senesnio bei senyvo amžiaus gyventojų

Gyventojų amžiaus kaitą liudija duomenys apie jų amžių. Gimimų skaičiui Lietuvoje sumažėjus, vaikų iki 4 m. amžiaus, procentais, palyginti su bendru gyventojų skaičiumi 1970 m., buvo 8.6 proc., tuo tarpu 1959 m. — 9.7 proc. Panašiai, palyginus su 1959 m., su bendru gyventojų skaičiumi palyginus, sumažėjo ir kai kurios jaunimo grupės (16-19, 20-24), ir 25-29 m.).

Pažvelgę tik į vieną jaunimo grupę, tarp 10 ir 19 m. amžiaus, rasime, kad jo Lietuvoje 1970 m. buvo 516,200 arba 16.5 proc. viso jaunimo skaičiaus.

Būdingas vyresnio amžiaus gyventojų skaičiaus didėjimas. Jis ypatingai ryškus gyventojų per 60 m. amžiaus grupėje. Žmonių 60-69 m. amžiaus 1970 m. buvo 279,500 arba 8.9 proc., visų gyventojų 1970 m.

70 metų ir vyresnių buvo 187,900 arba 6.0 proc. Šios abi "vyresniųjų piliečių" grupės 1970 m. sudarė 14.9 proc., gi 1959 m. jų buvo 11.9 proc., palyginti su bendru gyventojų skaičiumi.

Darbingo amžiaus (vyrų 16-59 m. ir moterų 16-54 m.) gyventojų Lietuvoje 1970 m. buvo 1,677,900 arba 53.6 proc. viso gyventojų skaičiaus.

Vyrų mažiau—"karų padarinys", bet... ir pokario

Vyrų gyventojų procentas Lietuvoje 1970 m. sudarė 46.9, moterų — 53.1. Iš pateiktų duomenų matyti, kad iki 19 m. amžiaus vyrų gyventojų daugiau, tačiau jų skaičius mažesnis negu moterų pradedant 20-24 m. amžiaus grupe. Jis ryškus ypač 45-49 m. amžiaus grupėje (vyrų — 74,900, moterų — 102,200) ir ypatingai senesnio amžiaus gyventojų grupėse, pvz. 70 m. amžiaus ir vyresnių gyventojų tarpe 1970 m. vyrų buvo 67,700, gi moterų — 120,200. Vyrų ir moterų skaičiaus skirtumas laipsniškai mažėja. Skirtumas moterų naudai, teigiama, susidaręs, visų pirma, kaip karų padarinys. Tai teisinga iš dalies, nes nemažas vyrų skaičius nutrupėjo ir dėl kito, pokarinio "padarinio" — pačios okupacijos sąlygų (deportacijos, nužudymai, naujokų ėmimas į kariuomenę ir kt.).

Mažiau susituokusių moterų

Iš susituokusių, 16 ir vyresnio amžiaus 1970 m.: iš tūkstančio asmenų, vyrų — 706, moterų — 596. Skirtumas aiškinamas iš viso didesniu moterų gyventojų, kaip vyrų, skaičiumi.

Būdinga, kad 16-19 m. amžiaus grupėje 1970 m. susituokusių moterų, iš vieno tūkstančio buvo 57, bet vyrų — tik 11. Daugiau moterų ir 20-29 m. amž. grupėse.

5,000 neraštingų gyventojų Lietuvoje

Dabar paskelbta, kad raštingų 9-49 m. amžiaus gyventojų skaičius sudarė 99.7 proc. 1970 m. surašymo metu neraštingų buvo rasta 5.1 tūkstančio žmonių (2.3 tūkst. vyrų ir 2.8 tūkst. moterų). Asmenų, turinčių aukštąjį ir vidurinį (baigtą ir nebaigtą) mokslą Lietuvoje 1970 m. buvo 978,200 (gi 1959 m. duomenimis jų anuomet buvo 511.500).

Gyventojų, kurių išsilavinimas mažesnis už pradinį, skaičius nuo 34 proc. sumažėjo net iki 13 proc. Dar daug jaunimo neturi aštuonmečio išsilavinimo.

Moterų, turinčių aukštąjį ir vidurinį išsilavinimą, skaičius dirbančių gyventojų tarpe yra didesnis, negu vyrų. (B. d.)

— **Rašytojas Juozas Paukštelis**, gyvenąs Kėdainiuose, šiuo metu eina 73 metus. Jis pastaruoju metu rašo prisiminimus apie vyresniosios kartos rašytojus. Dabar baigė prisiminimus apie G. Petkevičaitę-Bitę, Šatrijos Raganą, Joną Jablonskį ir numato rašyti apie Tumą-Vaižgantą, V. Mykolaitį-Putiną, A. Vienuolį-Žukauską, P. Vaičiūną, J. Miliauską-Miglovarą, Juozą Tysliavą, Joną Šliūpą. (E)

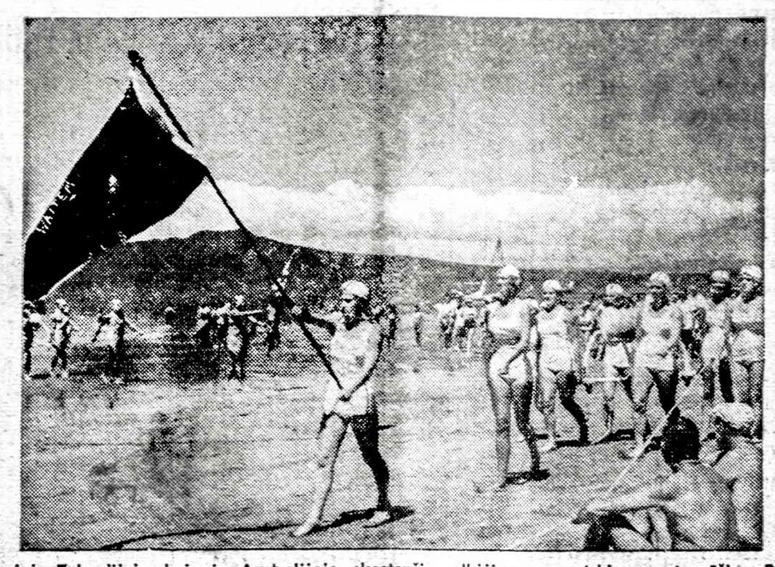

Naujoje Zelandijoje, kaip ir Australijoje, skęstančių gelbėjimas yra atskira sporto rūšis. Ruošiamos gelbėjimo varžybos ir geriausiai veikianti grupė laimi dovanas ir visų pagarbą. Paveikslėlio matoma žygiuojanti grupė Aucklande. Sakoma, kad dažnai vyrai jūroje tyčia suvaidina skęstančius, kad gražios merginos juos išgelbėtų.

EGIPTO VALDŽIA IŠVARĖ VOKIEČIUS

KAIRAS. — Egipto prezidentas Sadat, išaiškinęs laiku prieš jį nukreiptą sąmokslą, praveda platų valymą visuose Egipto valdžios sluoksniuose. Buvo atleisti kelių laikraščių redaktoriai, suimta apie 100 karininkų. Kiti pasiųsti į tolimas įgulas, prie Suezo kanalo ar į pietus prie Sudano sienos. Egipto vyriausybė paprašė išvažiuoti apie 100 Rytų Vokietijos piliečių, saugumo ir žvalgybos specialistų, kuriuos buvo atsigabenęs buvęs reikalų ministeris Gomaa. Vokiečiai padėjo egiptiečiams įsirengti slaptus klausymo aparatus, telefono pasikalbėjimų sekimą ir kitus žvalgybos įrengimus. Vokiečiams pasakyta, kad jie daugiau Egiptui nebereikalingi.

Laikraštis "Al Ahram" pranešė, kad gegužės 13 d. sąmokslui pakeisti prezidentą nepavykus, vidaus reikalų ministeriui įsakius, iš Kairo buvo išvežtas nemažas sunkvežimis dokumentų, kurie buvo sudeginti ant Nilo upės kranto, netoli Sakara miestelio. Manoma, kad tarp dokumentų buvo sarašai slaptos arabų Socialistų partijos grupės, kuri planavo nuversti Sadatą.

Valdžia apdraus getų krautuves

WASHINGTONAS. — Vyriausybė paskelbė, kad ji pati duos draudimą bizniams ir privatiems namų savininkams, kurių nuosavybės yra getuose, kur įvyksta daug nusikaltimų. Privačios draudimo bendrovės arba visai atsisako apdrausti juodųjų rajonuose esančias krautuves arba pareikalauja tokių aukštų sumų, kad savininkai neišgali sumokėti.

Vyriausybės draudimas tokiems bizniams bus ribotas. Privatūs namai bus apdraudžiami iki 5,000 dol., o krautuvės ir įmonės iki 15,000 dol..

Vokiečiai susirūpino

BONA. — Vakarų Vokietijos vyriausybė pareiškė, kad vakarų sąjungininkų sutikimas derėtis su sovietais dėl karinių jėgų sumažinimo Europoje gali pakenkti deryboms dėl Berlyno klausimų.

Buvęs gynybos ministeris Josepr Strauss įspėjo vakarų valstybės, kad jos nesusigundytų pasiduoti sovietų įtaigojimams. Sovietai siekia Europos saugumo konferencijos, tačiau dėl Berlyno nenori daryti jokių nuolaidų. Vakarų Vokietija nesirengia atsisakyti savo teisių į Vakarų Berlyną ir skatina sąjungininkus išsiderėti Berlyno klausimu iš sovietų nuolaidų.

Australai domisi prekyba su Kinija

Sydnėjus. — Australija, kuri turi kariuomenės dalinį P. Vietname, prekyboje nežiūri ideologinių skirtumų ir pernai importavo iš komunistinės Kinijos prekių už 35 mil. dol. Australijos eksportai į Kiniją siekė virš 110 mil. dol. Neseniai buvusioje prekybos parodoje Kantone Australija pardavė kinams 13.6 mil. dol. vertės prekių, jų tarpe geležies, aliumino, vielų ir metalo laužo.

Kinija nuperka jau keleri metai apie 40% viso Australijos kviečių derliaus. Šiais metais australai laukia naujo užpirkimo ir siekia pagerinti ryšius su Kinija.

Užsidegė laivas

VANCOUVERIS. — Norvegijos keleiviniame laive netoli Kanados krantų įvyko sprogimas ir gaisras, kuriame žuvo mažiausiai 14 įgulos narių. Laivas pats nebegalėjo plaukti į uostą ir buvo vilkikų atitemptas į Vancouverį, Britų Kolumbijoj.

Laivas "Meteor" plaukė su 70 keleivių. Juos iš degančio laivo išgelbėjo Aliaskos laivas "Malespina". Gali būti, kad žuvusių bus ir daugiau. Dalis įgulos buvo iš laivo iškelta kartu su keleiviais.

Karas P. Vietname

SAIGONAS. — Komunistai sustiprino savo puolimus prieš amerikiečių bazes Pietų Vietname. Netoli Da Nango viena raketa įkrito tiesiai į amerikiečių bunkerį, kuriame kareiviai vakarieniavo. Čia žuvo 30 kareivių ir daug buvo sužeistų.

Viet Congui pavyko susprogdinti svarbų tiltą ant kelio, kuris jungia sostinę Saigoną su Mekongo provincija pietuose.

Akiniai bus nedūžtamo stiklo

WASHINGTONAS. — Vyriausybės maisto ir vaistų agentūra paskelbė naują taisylę, kuri reikalauja, kad nuo ateinančių metų pradžios visi Amerikoje parduodami akiniai ar saulės akiniai būtų pagaminti iš nedūžtamo stiklo ar kitos medžiagos. Akinių gamintojai, kurių yra 76 įmonės, prašė atidėti šią taisyklę vieneriems metams, nes įmonėms teks pakeisti gamybos procesą ir mašinas, tačiau FDA atsisakė, sakydama, kad įmonės turi pakankamai laiko iki šių metų galo.

Aklumui išvengti sąjunga labai rėmė šį vyriausybės nuostatą, sakydamą, kad Amerikoje per metus atsitinka 120,000 nelaimingų atsitikimų, kuriuose akinių stiklai sužeidžia akis. Gamintojai teigia, kad vyriausybės reikalavimas pabrangins akinius nuo 1 iki 6 dol.

— **"Tiesos"** skaitytojai okup. Lietuvoje nusiskundė: nė viena leidykla Lietuvoje pastaraisiais metais nėra išleidusi atvirukų su įžymių žmonių portretais.

— **Patirta, kad iš Madrido** perduodamos Vliko radijo programos dažnu atveju sovietų trukdomos. (E)

Nežiūrint pasikeitimų sostinėje, Egipto kareivių gyvenimas fronto linijose liko nepasikeitęs. Čia matomi egiptiečiai budi prie Suezo kanalo.

TURKŲ POLICIJA IEŠKO TERORISTŲ

Naujas žemės drebėjimas Turkijoje

ISTANBULAS. — Nežiūrint Turkijos vyriausybės priemonių, teroristų pagrobto Izraelio konsulo Ephraim Elrom nepavyko išgelbėti. Jis buvo rastas negyvas, užpakalyje surištomis rankomis, nušautas šūviu į smilkinį. Konsulas rastas viename Istanbulo bute, kurį buvo išsinuomavusi prieš šešias savaites jauna moteris. Ji buvo policijos jau suimta. Dar nerasti penki vyrai, kurie išėjo iš to buto netrukus po konsulo nušovimo. Iki šiol turkų teroristai buvo pagrobę kelis asmenis, jų tarpe keturis amerikiečius kareivius, tačiau niekad dar jie nenužudė pagrobtų asmenų.

Turkijos vyriausybė griežtai atsisakė derėtis su teroristais, kurie konsulą buvo pagrobę ir kurie reikalavo paleisti iš kalėjimų anksčiau suimtus kairiųjų grupių narius. Turkų policija, konsulą pagrobus, dar daugiau suėmė įtartinų asmenų. Vienas buvo nušautas, kai jis pasipriešino policijai.

Turkijos prestižui šis diplomato nužudymas yra didelis smūgis. Sekmadienį Turkiją ištiko ir kita nelaimė — žemės drebėjimas, kuris sugriovė daug namų Bingol provincijoje. Žuvusių skaičius siekia apie 1,000.

IŠ VISO PASAULIO

NEW YORKAS. — Policija sustabdė automobilį, kuris pravažiavo raudoną šviesą. Vairuotojas išsitraukė revolverį ir bandė šauti į du policininkus, bet revolveris buvo sugedęs ir neiššovė. Jis buvo suimtas. Per keturias dienas buvo daug puolimų prieš policininkus. Du buvo nušauti į nugarą automatiniu šautuvu negrų rajone. Jau nušautus policininkus negrai dar privarė kulkų iš jų pačių revolverių. Šiais metais New Yorke nušauti jau septyni policininkai. Jų unijos pirmininkas viešai pareiškė, kad ateityje policija nesiduos šaudoma ir bus pasirengusi šauti pirma.

AUSTINAS. — Dalyvaujant prezidentui Nixonui ir kitiems vyriausybės nariams Texase buvo atidaryta buv. prezidento LB Johnsono biblioteka — naujas aštuonių aukštų pastatas. Dalyvavo apie 5,000 žmonių. Šią biblioteką išlaikyti vyriausybei kainuos 850,000 dol. per metus.

TOKIJO. — Kinija paskelbė 492-trą "rimtą įspėjimą" Amerikai, kurios lėktuvas buvo įskridęs į kinų teritorinę erdvę.

SEATTLE. — Air Washington lėktuvų bendrovė, keliaujanti nedideliais lėktuvais trumpus nuotolius, lėktuvo palydovėmis samdys tik mažo ūgio merginas, iki 4 pėdų 10 colių, nes tų lėktuvų žemos lubos.

LONDONAS. — Moterims daug kalbant apie "išlaisvinimą", britų karo laivyno pulkininkas ir daktaras Frank Golden pareiškė, kad moterys yra labiau padengtos riebalais, todėl šaltoje jūroje jos turi daugiau galimybių išlikti gyvos, negu vyrai. Laivui skęstant, jis rekomenduoja į gelbėjimo valtis priimti pirmoje eilėje vaikus ir vyrus.

Kongresas žino, bet nieko nedaro

WASHINGTONAS. — Kongreso Vidaus Saugumo komitete paskelbta analizė rodo, kad balandžio 24 d. Washingtone organizuotų demonstracijų vadų tarpe buvo septyni komunistų partijos veikėjai, jau ir anksčiau pasireiškę panašiose demonstracijose prieš Amerikos vyriausybę. Paskelbtos ir jų pavardės: Sylvia Kushner, Jack Spiegel, abu iš Čikagos, Gilbert Green, Jarvis Tyner, abu iš New Yorko, Terrence Hallinan, Irving Sarnoff iš Kalifornijos ir Sidney Peck iš Wisconsino.

Vienas demonstracijos vadų pripažino, kad organizavime aktyviai veikė S. W. P. (Socialist Workers Party) ir pridėjo: "Tai kas?"

Maskva persekioja norintį išvažiuoti

MASKVA. — Užsienio korespondentai Maskvoje patyrė apie likimą sovietų gydytojo Vasily Nikitenkov, kuris bandė gauti leidimą emigruoti į Ameriką. Jis vieną sykį buvo sovietų milicijos užpultas JAV ambasados kieme ir jėga nutemptas į milicijos automobilį. Pasirodo, kad sovietų valdžia uždarė Nikitenkovą ir jo žmoną į bepročių ligoninę, o dvi jų dukteris 5 ir 9 metų patalpino į vaikų prieglaudą.

Amerikos ambasados pareigūnai, kurie vienu atveju keturias valandas kalbėjosi su abiem Nikitenkovais, sako, kad jie visai protingi žmonės. Nikitenkovo žmona irgi yra medikė — psichiatrė. Valdžia persekiojanti Nikitenkovus jau nuo 1962 m., kada jis pirmą kartą pareiškė norą emigruoti.

Suėmė brolį

ČIKAGA. — Silas Jayne, pagarsėjęs arklių pirklys, brangių lenktynių arklių augintojas, pasidavė policijai Elgine, kada policija suėmė tris jo darbininkus ir tarnautojus. Pernai spalio mėnesį buvo iš pasalų nušautas jo brolis, panašaus biznio savininkas ir konkurentas, George Jayne. Praeityje tai prieš vieną tai prieš kitą brolį buvo įvairių pasikėsinimų. Policija, matyt, surado įrodymų, kad dėl George mirties yra kaltas jo brolis Silas.

— Vilniaus dramos teatre š. m. kovo 21 d. įvyko antrojo, poeto Justo Marcikevičiaus veikalo premjera —— jo drama "Katedra". Prieš tai Vilniaus ir Klaipėdos dramos teatrai su nepaprasta sėkme statė to paties Marcinkevičiaus "Mindaugą". Naująją dramą taip pat režisavo Henrikas Vancevičius.

Veikale vaizduojama 18 amž. pabaiga, architekto Lauryno Stuokos-Gucevičiaus ir vyskupo Masalskio konfliktas, Vilniaus katedros gimimas. Šioje, 10 giesmių dramoje vaidina: Lauryną — A. Rosenas ir V. Tomkus, Masalskį — L. Noreika ir A. Chadaravičius. (E)

ALFONSAS NAKAS

PO ČIURLIONIEČIŲ VIESNAGĖS — MAŽOSIOS DAINŲ ŠVENTĖS

(Tęsinys)

Su "Mes padainuosim" pradėdamas, paprastai asmenisku su "Namo" užbaigdavo. Bet šiame repertuare "Namo" nebuvo... Jos vietą užėmė labai linksmas, greitas "Papartėlis". Plojimų audrai kilus, gavome bisui "Pasėjau rugelį". Tuomet publika ėmė ploti sustojusi ir išprašė... "Namo, broliukai, namo, jaunieji..." nuskambjo, net salės sienos, regisi, nuo fortissimo skyrėsi. Dabar jau visi įskaitant ir čia rašantį, gavo, ko norėjo. Buvo įneštos gėlės. Rengėjų — šaulių — atstovas, L. Š. S. T. pirmininkas Vincas Tamošiūnas visos publikos vardu padėkojo ir palinkėjo laimingos kelionės.

Solistų — svečių šiame koncerte ansamblis neturėjo. Solistų vyrų iš kitur ir praeity čia retai pasirodydavo. Trumpas solo partijas visiškai gerai atliko bosas-baritonas Vladas Plečkaitis ir tenoras Algis Gylys. Tai seni ansamblio dalyviai, ypač A. Gylys, ir pastovūs solistai. Labai labai malonisi mus nustebino solistė Irena Grigaliūnaitė. Po Aldonos Stempužienės, ji jau eilę metų yra pagrindine ansamblio solistė. Girdėjome ją daugelį kartų, bet labai didelio įspūdžio ji anksčiau nedarydavo. Nors jos balsas visada buvo gražus, švarus, aiškus lyrinis sopranas, bet anksčiau kažko jai trūkdavo. Šiame koncerte Irena pė, po ilgesnės pertraukos, tik visai neseniai atkurta, atrodo, turėsa labai greitis ateitį. Visi žokėjai labai jauni, šmaikštūs, drąsūs. Geri vadovai iš jų gali padaryti pirmaeilę tautinių šokių grupę. Tikiu, kad už metų, sekančioj tautinių šokių šventėj Čikagoje, ši grupė bus vena iš elito grupių. Režisierius ir dekoratorius — Petras Maželis. Kodėl programoje pavadintas "ir dekoratorius", man nevisai aišku. Matomai, čia koncerte dekoracijomis buvo vadinamos įdomiai ir išmoningai kaitaliojamos šviesos. Jo režisūros gabumus aiškiausiai pastebėjome tautinių šokių šokėjų išėjimuose. Kaip jau minėjau anksčiau, šokėjai į sceną išeidinėjo laisvai, vienas kitam linkčiodami, šypsodamiesi, palaidu būriu. Tik jau sceneje, muzikai uzgrojus, jie greitai susiformuodavo į daugelį ratelį ir "pradėdavo darbą". Jeigu su "Malūnu" čia ne taip gerai nusisekė, tai režisierius, žinoma, niekuo dėtas.

Dabartinę ansamblio valdybą sudaro: V. Plečkaitis (pirmininkas), A. Penkauskas, I. Navickaitė, D. Dundurienė, G. Aras ir P. Mašiotas.

Bereikėtų tik pasidžiaugti šaulių atliktu geru darbu. Ir ansamblį pakvietė prieš kelius mėnesius, surado gerą salę su erdvia scena, snorganizavo koncerto reklamą ir šitaip sukviete gausią publiką. Bereiktų tik padėkoti šaulams ir pastatyti tašką. Bet pažadėjau dar kelius žodžius apie maestro Alfonsą Mikulskį.

Jokia paslaptis, jog prieš keletą metų jo sveikata buvo gerokai sušlubavusi. Nežinau, burvo gal ir kitų nemalonumų. Netrukus po ansamblio 25-rių metų sukakties iškilmių ėmė plisti gandai, jog A. Mikulskis su ansamblio greitai atsisveikinsiąs. Nenorėjau tikėti, juoba, kad jo to jis vėl ir vėl su naują koncertą pasirengsiąs, nors ir retėjesniais intervalais. Pagaliau, pasikvietė Detroitas "Čiurlionį" 1969 m. sausio 26-tą, sukaktuvinius laikas metus numatęs. Žinodamas, kur jo apsistota, iš vakaro, Alfonsą Mikulskį pasišaukiau telefonu ir gerą pusvalandį kalbėjomės. Tai tada jis mane įtikino, kad iš ansamblio galutinai pasitraukiąs. Pačiokėjau. Koncerto aprašyme tvirtinau, jog čia, Detroite, Alfonsas Mikulskis sugiedojo gulbės giesmę. Už tai su pašaliu spaudoje mane barė, kam aš "Čiurlionio" ansamblio dirigentą ir vadovą į nuostolius nurašęs, lygtai bitų mano paties išgalvotas gandas.

Susitikome po daugiau kaip dvejų metų. Stebėjau, kaip dvi valandas jo galingi, gal kiek paplatėję, bet pokitu būdu ne palinkę pečiai dangstė chorus. Mačiau, kaip jo rankos šimtus kartų kilo ir leidosi, čia švelniai į šonus banguodamos, čia į kumščius susigniauždamos, čia lyg maldai pakildamos, čia lyg smūgiui nukrisdamos. Mačiau, koncerto gale, kaip jo baltas smokingas kiaurai prakaitu permirko, bet, į plojančią publiką atsigręžęs, kaip veidas švytėte švytėjo, čia jis su džiaugsmu tempė į priekį savo solistus ir paskiru ansamblio dalių vadovus, čia jis bučiavo gėles atnešusią mergaitę, čia, vėl, bučiuodamas iš puokštės ištrauktų pumpurą per sceną bėgo. Tas pats Alfonsas Mikulskis, kurį tuzinus kartų matėme prieš daugelį, daugelį metų. "Čiurlionio" ansamblio širdis ir protas. Ar jis, Alfonsas Mikulskis, kada pasitraukęs? Ne, niekados! Niekados, kol gyvas. Tegul jis man ir dvi valandas, ir dvi dienas pasakotų apie savo sveikatos ir nesveikatos problemas, apie jo gyvo pasitraukimą iš ansamblio — nebepatikėsiu.

Ir gerai, kad anuomet, prieš porą metų, nepasitraukė, maestro Alfonsai Mikulski. Gerai, kad apsisprendęs ir likai ištikimas seniai čiurlionietių duotam žodžiui — "Iki Lietuva bus laisva". O tuo tarpu — laimingos kelionės į Kolumbiją ir Venecuelą!

(Pabaiga)

Ona Mikulskienė

Grigaliūnaitė pasireiškė kaip subrendusi solistė, kuri drąsiai galėtų rengti savo individualų koncertą-recitalį.

Dirigento pavaduotojas-chormeisteris — Rytas Babickas. Jį pažįstame ir kaip gerą Vyrų okteto vadovą, ne kartą su oktetu Detroite viešėjusį. Jis, kaip mėnėjau anksčiau, čia išskirtinai pasireiškė su pučiamaisiais instrumentais. Kanklių orkestro vadovė — Ona Mikulskienė. Tai jos specialybė nuo pat pradžios, nuo Vilniaus laikų. Būrį jaunų kanklininkų prisiauginusi, šiame koncerte ji pati nė nebekankliavo, o padėjo choristėms — altams dainuoti. Tautinių šokių vadovai — Jolita Kavaliūnaitė ir Mindaugas Lekniekas. Nors ansamblio tautinių šokių grupė

Viena populiariausių Amerikos filmų aktorių buvo Mary Pickford. Ji apačioje matoma su savo vyru Buddy Rogers, su kuriuo ištyvenu 58 metus. Aktorė dabar turi 78 metus. Viršuje Pickford su Douglas Fairbanks Sr. filme "Taming of the Shrew".

KOPŪSTAS

— Leiskite jums patarnauti, — siūlosi, Samsonas Katinėlis moteriai ir kelia nuo žemės nukritusią kopūstą galvą. — Prašome.

Jis nepažįsta nei šios labai diktos moters, nei šios labai plačios gatvės, nei šio labai didelio miesto, kurį jį atvijo komandiruotė. Tė dėlė Samsonas stengiasi būti čtin galantiškas.

— Och, ačiū, — dėkoja nepažįstamoji. — Aš sujaudinta... sukrėsta... jūs, tur būt, iš toli?

— Taip, — oras prisipažįsta Katinėlis. — Labai iš toli.

— Och, dar syki ačiū... Kaip nuostabu, kad jūs iš toli! Kosmopolitiškai? — nori suploti delnais dėkė su kopūstu. — Be galo dėkui! Nuo šios ai jums skolinga ir turiu atsidėkoti!

Samsonas kukliai šypteli ir bando atsisveikinti.

— Kaipgi šitaip, och, — įsiterėdžia moteris su kopūstu. — Aš jūsų nepaleisiu! — Esu skolinga ir turiu atsidėkoti! Nieko netatsitiks, jei užeisite pas mane ir išgersite arbatos!

Samsonio netraukia nei pasitylimas, nei pati druckė, bet, sako jis sau, reikia gerbti nepažįstamo mieste paprašius; tad leidžiasi vedamas diktos nepažįstamos moteries.

Namuose moteris nusigobia didžiulę pilką skarą ir lieka su veltiniais ir plikomis, neapsakomo storio rankomis. Kaičia arbatą, ir jiedu geria stiklą po stiklo, kol susutęs Samsonas kyla lšeitė.

Moteris su veltiniais net aikteė.

— Kaipgi šitaip, och, — sako Samsonui. — Juk dar baltosios neparagavote! Aš jums skolinga ir dar neatsilyginau!

Samsonas išsirūbčioja pusę stiklinės skaidriosios ir vėl atkakliai stypina į duris.

— Kur gi tu, balandėl, och, — nustemba moteris, nusimaudama veltinius ir klodama lovą. — Jau greit vidurnaktis, kelias tolimas, miestas nepažįstamas, lovą minkšta, aš dar neatsilyginau...

Katinėlis nedrąsiai žiūri į senoviską lovą su žvilgančiais metaliniais bumbulais, į didžiulę pagalvių kupetą, į save, tokį mažą ir pasimetusį... Staiga storos liulančios rankos čiumpa jį, nutraukia švarką, plėšia batus...

Ryto Katinėlis zuinai nučiuožia nuo pagalvių kaugės ir siekia drabužių...

— Kur? — pakelia galvą druckė.

— Man laikas namo, — atsiprašomai paaiškina Samsonas ir įsitveria lovos bumbulo, nes stiprūs pirštai tykoja vėl jį sugriebti.

— Jau, — miaukteli sučiuptas Katinėlis... — jau atsidėkojote už tą kopūstą! Nebeskolinga jau! Leiskite!

— Och, tu, gyvate! — piršta moteris. — Jis dar apie mano skolas kalbės! Tu pats man skolingas, rupūže! Gėrei, ėdei, miegojai — ir aida! Neišdegs baltasnuki! Arba liksi su manim, arba...

Ir ji apgniaužia liumpsinčia ranka Katinėlio kaklą — tarsi pienės kotelį spusteli...

Katinėlis iš siaubo sumedėja. Jo nebeklauso nei kojos, nei sparnys. Tokį jį, medinį, dičkė pasibruka po pažastim ir nešasi į Metrikacijos biurą — lyg didelį kopūstą...

Vytautė Žilinskaitė

TARYBINĖ KONKURENCIJA

Varšuvoje į privačią mėsos parduotuvę užėna klientė ir klausia:

— Po kiek ši kiauliena?

Po 36 zlotus svaras, atsako mėsininkas.

— 36 zlotus!? sušunka klientė. Gal tamsta, draugas, juokauji! Priešais valstybinėje krautuvėje svaras po 24 zlotus.

— Tai dėlko nepirkote tenai?

— Kadangi, tenai nėra.

— Ak taip! Kai pas mane nėra, aš kainą nuleidžiu iki 16 zlotų už kilogramą!

ATEINA BIRŽELIS...

Seniau mus ėmė kulkomis, dabar — daina. Prof. J. Kučinga

Yra ne tas pat ar lenkti galvas tremtiniams, mirusiems kankiniu mirtimi Sibiro taigose ir kovoje už laisvę, ar kailiai linkčioti budeliams ir paklusti jų agentų agentams bei agitpropo talkininkams, apelsinų tiems konfirmacijos proseisiams ir choro pažadus. Minint baisiojo birželio tremimus ir protestuojant prieš Sovietų vykdomą genocidą, kviečiame palaikyti prieškomunistinę spaudą ir pirkti leidinius, objektyviai rašančius apie komunizmą, o ne jo propagandą:

Liudas Dovydėnas, MES VALDYSIM PASAULĮ. Atsiminimai ir intymūs duomenys apie bolševikmetį Lietuvoje dviejuose tomuose. Kainuoja po 4 dol. tomas. Juose yra 517 psl.

Vytautas Valentas, PRAGARO VYRESNYSIS. Premijuotas romanas, 273 psl., kaina 5 dol. Jame aprašoma kaip bolševikai valdo ir vargina žmones pavergtoje Lietuvoje.

Jurgis Gliauda, SIMAS. Platus literatūrinis aprašymas apie Simo Kudirkos pabėgimą ir jo išdavimą rusams. Tragedija įvyko bendradarbiaujant ir tiltų statytojų su sovietais sukeltų mitų migloje apie besikeičiantį komunizmą. 188 psl., kaina 3 dol.

Jurgis Gliauda, AGONIJA. Romanas, 408 psl., kaina 5 dol. Aprašoma Lietuvos vyriausybės kapitulacija prieš bolševikus ir jos narių elgesys tragiškose dienose.

Stefanija Rūkienė, GRĮŽIMAS Į LAISVĘ. Sibiro tremtinės atsiminimai, parašyti ramiu, klasišku stiliumi apie sunkią pavergto lietuvio dalią. Aprašymo bidas ir stilius priduria geriausiems garsiosios rašytojos Pearl Buck kūriniams. 326 psl., kietais viršeliais, kainuoja 6 dol.

Juozas Kapačinskas, SIAUBINGOS DIENOS. Atsiminimai apleidžiant Lietuvą, bėgimą nuo bolševikų ir gyvenimą tremtinių stovyklose, Vokietijoje. 273 psl., kietais drobės viršeliais, kaina 4 dol.

J. Audėnas, PASKUTINIS POSĖDIS. Minučių tikslumu aprašyta paskutinės nepriklausomos Lietuvos dienos ir valandos, kuriose yra išryškėjęs nesikeičiąs komunizmo klastingumas pavergiant tautas ir asmenis. 270 psl., $4.00.

ČIKAGIETĖS ĮSPĖDZIAI KOMUNISTŲ PAVERGTOJ LIETUVOJ. Autorė buvo Vilniuje, Trakuose, Druskininkuose, Kaune, Naudakiuose, Klaipėdoje ir Palangoje. Vaizdės aprašymai, ką ji ten matė, kokias kalbas girdėjo ir ką jai žmonės pasakė. 95 psl., $1.00. Yra taip pat iversta į anglų kalbą.

K. Bielinis, TERORO IR VERGIJOS IMPERIJA SOVIETŲ SĄJUNGA. Ši knyga įdomi tiek vos paskaitančiam, tiek intelektualui. 309 psl., $1.00.

D. Kuraitis, MAGIŠKUOJŲ KILIMU Į VILNIŲ. Kelionės į Lietuvą įspūdžai. Iliustruota foto nuotraukomis. 331 psl. $3.00.

D. Kuraitis, KELIONĖ Į ANAPUS GELEŽINĖS UŽDANGOS. Autoriaus pastabuma neapgauna inturisto ir agitpropo propaganda bei užmaskavimai. Abi knygos parašytos lengvu, gražiu stiliumi.

V. Maciūnas, VINCAS KREVĖ SAVO LAIŠKUOSE 1944-54 m. 49 psl., $1.00. Didžiojo klasiko mintys ir rūpesčiai apie lietuvios kulturinį gyvenimą. Skurdi tremtis ji nepalenkė bendradarbiavimui.

Komunizmas yra žiaurus. Bet jis ir jo vadai yra ne mažiau juokingi. Pasijuokime visi, skaitydami **Krizo Pleperio 77 ANEKDOTUS.** 52 psl., $1.00.

Šie ir kiti leidiniai yra gaunami

NAUJIENOSE, 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608

atsilankant darbo valandomis arba užsakant paštu ir pridedant čekį ar piniginę perlaidą.

Jau išėjo seniai laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina $2.00.

Persiuntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui.

Ansamblai, chorai, grupės, užsakiusios 10 ar daugiau egzempliorių, nemoką pašto persiuntimo išlaidų.

Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraus tiems nariams.

SLA — įstatyme lietuvių fraternaline organizacija — duoda gyvą pas apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neiskio peino, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, iš jūsų jo apdraudą tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo $100.00 iki $10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment insurance. Tuo jaunuolis gautų pinigus aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą už $1,000.00 apdraudos tik $3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖS APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už $1,000.00 akcidentalės apdraudos mokestis $2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

Even the seventh, or eighth, or ninth Savings Bond will be as welcome as the first. Which is one reason why they make a pretty nice gift. Especially for a wedding. And in a few years, a young couple will open up that bottom drawer to cash in their wedding Bonds. Matured and filled with interest. It'll be like found money. What's more, in a few years there might be a couple of kids. A few more expenses. Who ever heard of some found money not being put to good use? So you see, even if your Bond is the umpteenth one they get, they can use it. A lot better than their chafing dishes.

If they've been, stolen, or destroyed, we replace them.

Take stock in America. Buy U.S. Savings Bonds

Did you ever hear of returning a Savings Bond because you got too many?

The U.S. Government does not pay for this advertising. The Department of Defense thanks the Advertising Council.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street Chicago, Ill. 60608

SUNKĖJANTI SPAUDOS PADĖTIS

Kelių lenkiškų laikraščių uždarymas verčia ir mus susirūpinti savąja spauda

Praeitais metais Kanados tautinių mažumų, ypač ukrainiečių, spauda buvo pakėlusi aliarmą dėl valdžios pasikėsinimo į etninę kultūrą, pakeliant mažesnio tiražo spaudos siuntiniams pašto siuntos kainas. Nors tautinių mažumų žygiai Ottawoje mažai ką gelbėjo, tačiau mūsų lietuviškieji savaitraščiai — Nepriklausoma Lietuva ir Tėviškės Žiburiai, kad retkarčiais ir padejuodami, tebeina.

Naujausiai skardus, jau priešmirtinis balsas pasigirdo čia Amerikoje, pačioje tautinių mažumų sostinėje Chicagoje ir tas balsas buvo iš didžiausios etninės (tautinės) mažumos — iš lenkų spaudos pusės.

Chicagos lenkų katalikų dienraštis Dziennik Chicagoski paskielbė dėl finansinių priežasčių esąs priverstas kartu su savo leidykloje leistais keliais kitais periodiniais "laikinai" sustoti — ir tuž tuojau sustojo. Nors nei leidėjai, nei kiti lenkų šaltiniai į šio per 80 metų egzisto dienraščio sustabdymo priežaščių užkulisius sąmoningai ar nesąmoningai nelindo ir jų neskelbė, tačiau gandai sklinda, kad Dziennik Chicagoski kažkuo nepatikęs arkidiocezijai.

Ne visiems ir katalikams vienodai sekasi

Čia varu verčiasi palyginimas lenkų "Dzienniko Chicagoskio" su lietuvių "Draugu". Dziennik Chicagoski ir jo leidiniai buvo katalikiški. Lenkai giriasi Amerikoje turį virš 5 milijonų Polonijų (lenkų tautinę grupę) ir tos grupės daug šimtų tūkstančių gyveną Chicagoje. Dziennik Chicagoski niekuomet finansiniais negalavimais neskundė ir jokių ligos simptomų nerodė. Jei tokios didelės etninės katalikų grupės organas staiga gavo apopleksiją, kaks Nakas (aitvaras) padeda laikytis ir matomai gerai tarpti už lenkų žymiai mažesnės lietuvių katalikų grupės dienraščiui "Draugui"?

Tyla gera byla, sako senas priežodis. Toje kapų tyloje ir slypi atsakymas į klausimą, dėl ko Amerikos Lietuvių Katalikų Federacijos bei brolijų organas kaip vandens burną prisisėmęs tyli ir nuolankiai leidžia arkidiocezijai minti po kojomis šventas lietuvių katalikų teises, niekinti ju tikėjimo paprotius, apiplėšti ju dievnamių ir amžinojo atilsio vietų — kapinių kasus, ne tik nė per pusę lūpų neužprotestuodamas, bet dar pašiepdamas tuos, kurie susispietę į LB Komitetą Lietuvių Teisėms Sv. Kazimiero Kapinėse Ginti sukilo lietuvių katalikų teises ir garbę ginti, ir pasišaipydamas iš "Naujieny" dienraščio, kuris kruvinai skriaudžiamiems tautie čiams katalikams duoda savo

Albert H. Bowker pasiemė nelengvą uždavinį. Jis bus Kalifornijos universiteto Berkeley skyriaus rektorium. Anksčiau jis vadovavo New Yorko City College.

skiltyse vietos pasisakyti ir gintis.

Sitaip aiškinant pretendento į Amerikos lietuvių katalikų minties reiškėjus "Draugo" tylos suokalbį ir jo akrobatiką su tokiu nusižeminimu žengti arkidiocezijos nutiesta linija, aišku, kad etninei spaudai esančių sunkenybių ir gresančių pavojų "Draugui" nėra ko bijotis.

★

Visiems vienoda etninės spaudos padėtis

Chicagoje leidžiamas Amerikos Lenkų Susivienijimo organas "Dziennik Związkowy" savo buvusio konkurento "Dziennik Chicagoskio" netiketa paraližiu ir staigią mirtį straipsnyje "Keli tiesos žodžiai apie lenkų spaudą Amerikoje" šiaip aiškina:

Finansiniai sunkumai neseniai privertė Newyorkiškį "Nowy Swiat" nutraukti savo patarnavimą Polonijai (Polonija lenkai vadina visą savo bendruomenę Amerikoje, kaip kad mes turėtume savąją vadinti Lituania). Laimei, jo vietą po keleto savaičių perėmė Jersey City leidžiamas "Nowy Dziennik". Vakar nebepasirodė mūsų kaimynas "Dziennik Chicagoski". Priežastis taip pat finansiniai sunkumai...

"Chicagoski" buvo mūsų konkurentas, su kuriuo kadaise vedėme atkaklias kovas. Prieš keletą metų įvyko ginklų paliaubos ir kova išvirto mandagiu bendradarbiavimu. Po 80 metų su viršum tarnybos Polonijai dienraščio žlugimas yra smūgis visai mūsų bendruomenei...

"Chicagoskio" katastrofa tokiu skausmingu būdu vaizduoja sunkenybes, su kokiomis lenkų spauda kovoja Amerikoje. Jau yra vieša paslaptis, kad uniją bosų reikalavimais privertęsi algų pakėlimai ir darbo savaitės valandų mažinimai yra ne tik etninių laikraščių, bet taip pat ir didžiųjų Amerikos dienraščių bei savaitraščių uždarymo priežastis.

"Jau per daugel metų etninės leidyklos, norėdamos sudurti galus su galais, dare "taupymus" Redakcijų ir Administracijų saskaita, kad galėjus apmokėti spaudos išlaidas, kurios sudaro 70 iki 75 nuošimčių visų išlaidų. Prieita prie stačiai paradoksališkos padėties. Spaustuvės darbininkai per 30 ar 35 valandų savaitę uždirba dusyk daugiau negu redaktoriai ir daugiau negu vyriausias redaktorius ir menageris, kurie leidykłai pašvenčia žymiai daugiau laiko ir ant savo nugaros neša atsakomybę už jos nuostolius".

Primindamas apie save "Dziennik Związkowy" pastebi, kad nauji spaustuvės darbininkų atlyginimo pakėlimai ir popieriaus pabrangimas šiemet išlaidas padėkėlė iki $90 tūkstančių, žymiai daugiau negu buvusios praeitų metų išlaidos. Baigdamas laikraštis raminasi:

"Bendros pastangos duoda vaisių. Jei unijų bosai supras, kad aukštų užmokėsčių reikalavimais (vidutiniškai spaustuvės darbininko uždarbis siekia virš $200 savaitei) jie kerta šaką, ant kurios patys sėdi, ir didina infliaciją ir nedarbą, tuomet mes galėsime išsilaikyti ir tarnauti Polonijai... Dienraštis gi yra pigiausias produktas. Jis kaštuoja mažiau kaip alaus stiklas".

★

Lenkai lietuvius išmokė, bet patys neišmoko

Tikras kurjozas. Kai daug didesnės lenkų kolonijos katalikų organas, nebepakeldamas finansinių sunkumų, akis užmerkė, lietuvių katalikų organas kaip inkstas taukuose tarpsta, finansinėmis malonėmis džiaugiasi ir geru gyvenimu gėrisi, visus savo rūpesčius ir pareigas, kaip gegutė savo kiaušinį kielei, palikdamas tautinė liberalinei spaudai.

Bent Chicagoje tautiniai ir lituanistiniai reikalai, k. a. lietuvių kalbos išlaikymas ir gynimas nuo hierarchijos pasikėsinimų pačių lietuvių statytose ir išlaikomose bažnyčiose bei parapijinėse mokyklose, lietuviškų papročių, tikybinių tradicijų ir tautinės savigarbos gynimas lietuviškose katalikiškose kapinėse ir t. t. ir t. t. be jokios "konkurencijos" paliekamas pasauliečiams ir "Naujienoms".

Kaip šventą tautinę pareigą, lietuviai pasauliečiai ir laisvos tautinės minties dienraštis "Naujienos" tas teises visomis legalėmis priemonėmis gynė ir gins ir tuo gali gerbingai didžiuotis. Bet faktas yra, kad ir kariai fronte ir misionieriai džunglėse ir laikraštininkai kovoje už tautinius interesus viena "šventa dvasia" neišgyvena. Kiekvienam yra reikalingas pragyvenimo pagrindas. Tačiau vietoje kad už savųjų žmonių interesus kovojančiam ir savimi pasirūpinti nei laiko, nei priemonių neturinčiam, savam laikraščiui prie prenumeratos kokią auką pridėjus ar prie testamento palikimo užrašius, visą amžių Naujienas skaitantis lietuvis atliekamą dolerį mielau kokiai "brolijai", "seserijai" ar klebonijai, ar kuriam klerikaliniam laikraščiui nusiųs. Kad "Naujienos" jų reikalus gina, skriaudžiamus katalikus užstoja, labai gerai daro, bet kad tokiu elgesiu finansiškai tik save skriaudžia — jam net galvon neateina, nes jo galva iš senovės tebėra prikalta, jog duoti, sukoti reikia tik "bažnyčiai".

Lenkai tebesididžiuoja mums, lietuviams, atnešę krikščionybę, tą pačią, kurią ugnimi, kardu ir kartuvėmis mums nešė kryžiuočiai. Pasigirdami, kad jų atnešto ji katalikybė yra geresnė už kryžiuočinę, jie savo atneštąją pavadino "Wiara Polska" (lenkiškasis tikėjimas). Lenkams Lietuvoje apaštalaujant kitokios čiokėtiams ne kiek nepasiduoda. Dėlto tik ir galimi tokie kurjozai, kad inteligentiškas lietuvis, gerai įsikūręs, lietuviška kultūrą paremiantis ir bent kelis lietuviškus laikraščius skaitantis, atėjus laikui atnaujinti prenumeratas, visiems laikraščiams sąžiningai išrašo čekius, kiek prenumerata kaštuoja, bet pranešiškonų, marijonų ar jėzuitų laikraščiui prie prenumeratos būtų!

Kad tokios aukos verktinai yra reikalingi ir neklerikaliniai mūsų leidiniai ir laikraščiai, pasirodo daugumui tokių geraširdžių aukotojų ir į galvą neateina. Pati aukos žodžio sąvoka lietuvių kalboje turi kažkokią sakralinę konnotaciją: auka Dievui, bažnyčiai, bet kad auka pasauliečiakam tautiniam reikalui — stačiai negirdėta!

Iliustracijai trumpas pasikalbėjimas su viena puikiai įsisergusia, gerai pasiturinčia, susipratusia, "pasaulietiška" ir visus lietuviškus laikraščius skaitančia lietuviška pensininkų poraiša:

"Eime, sako, parodysim mūsų naujausią pirkinį".

Nusivedė į brangiais baldais perkrautą salioną ir parodė sienoje, pačioje centrinėje vietoje, pakabintą brangiuose rėmuose įrmuotą didokų paveikslą. Kažkokio italo šiaurinėje Chicagos miesto dalyje pieštas šabloniniu Italijos peisažas: viduryje ežeriukas, kuriame "italas" meškerioja, ežerėlio krante krūmokšlis ir keli kėrėplos medžiai, o horizonte kalnų grandinė. Labai panašu į kokio 19 šimtmečio landšafto reprodukciją, bet parašyta, kad "originalas".

"Sumokėjome keturis šimtus dolerių!" abudu pasididžiavo.

"Neturėjote kur pinigus dėti?" netaktiškai paklausiau.

Abudu lyg susikrimtę ėmė nuoširdžiai teisintis. Girdi, pagal testamentą palikimą paskirstėm ir Dievui ir Mamonai, bet pasilaikėme ir kultūrai. Tai, sakome, nors menu amžiaus galę pasigėrėsime...

Pradėjus aiškinti, kiek daug turime degančių reikalų mūsų tautinio išlikimo veikloje, priminus pusvelčiui su pasiaukojimu dirbančius mūsų mokytojus, rašytojus ir redakcijų "štabų nariai", merdėjančias mūsų knygų ir laikraščių leidyklas ir t. t., tiedu gerų norų žmonės pagalvoję pareiškė:

"Seniai taip reikėjo pasakyti. Dėl palikimo mes pergalvokime"...

To moralas: Visi pergalvokime!

Senas Spaudos Bendradarbis

DĖDĖS ŠERNO GYVENIMO BRUOŽAI

YRA GERIAUSIA DOVANA

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozą Adomaitį - Dėdę Šerną asmeniškai pažino, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausėsi jo paskaitų. Dabar jie gali paskaityti gražiai surašytą Dėdės Šerno gyvenimą. Jiems bus įdomu prisiminti senus laikus ir pasiskaityti gražių istorijų. Naujai atvykęs lietuvis galėtų žiemos pasiskaitymams nupirkti Antano Rūko parašytą Vienišo Žmogaus Gyvenimą - Dėdės Šerno gyvenimo bruožus. Jie pradžiugins kiekvieną, kas jį atsimena ir pažinojo, o naujiesiems ateiviams, jaunimui, rašytojo A. Rūko lengvas, vaizdus gražia literatūrine forma pasakojimas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų išeivių šviesuolių gyvenimu ir jų kieta, ideologine veikla.

Antanas Rūkas, VIENIŠO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozo Adomaičio - Šerno gyvenimo bruožai. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl., kaina 2 dol.

GAUNAMA "NAUJIENŲ" ADMINISTRACIJOJE

Raginkite savo apylinkę augti - taupykite!

INSURED

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirma, jie padeda Jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkės bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti.

Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuošimčius nuo mėnesio pirmos.

6% PER ANNUM ON SAVINGS CERTIFICATES OF $5,000, OR MORE, 2 YEAR MATURITY

5% UNIVEST TAUPYMO SĄSKAITOMS

Taupymo indėlial Apdrausti iki $20,000.

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Įsteigta 1923 metais Tel. 421-3070

Įstaigos pietuose kiemas automobiliams pastatyti

Now at GLASER'S

Let it rain. Let it snow. The Quiet Kool Kom-Pact air conditioner won't rust no matter what. Available in the most wanted cooling capacities, the Kom-Pact can cool each room in your house on any adequately wired 115-volt circuit. What could be more convenient? Or economical? Pick a Quiet Kool Kom-Pact for any size room and stay cool from now on.

8,000 BTU's . . . this Custom Kom-Pact has really big-room cooling capacity. Air Wave distribution. Two-speed fan. Automatic thermostat. Slide-out permanent filter. Pushbutton controls. Instant installation. Decorator walnut grain front.

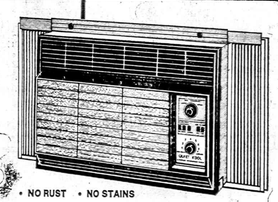

EASY TERMS

Model 8 AF1A • NO RUST • NO STAINS

6,000 BTU's of summer comfort. Adjustable air direction, two-speed fan. Automatic thermostat. Slide-out permanent filter. Pushbutton controls. Instant installation.

Model 6AF9B

5,000 BTU's of certified cooling. 7½ amps. Installs instantly . . . no tools, no kits, no extras. Slide-out permanent filter. Automatic thermostat. Two-speed fan. Pushbutton controls.

Model 5AF7B

QUIET KOOL

a product of Emerson Radio

Glaser's Furniture & Appliance Co.

5115-5123 SO. KEDZIE AVE. PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100

SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:
In Chicago $22.00 per year, $12.00 per six month, $7.00 per 3 months. In other USA localities $20.00 per year, $11.00 per six months, $6.00 per three months; Canada $22.00 per year; other countries $23.00 per year.

15 cents per copy. 15 c. on Saturday

Dienraščio kainos:

Chicagoje ir priemiesčiuose	
metams	$22.00
pusei metų	$12.00
trims mėnesiams	$7.00
vienam mėnesiui	$3.00
Kitose JAV vietose:	
metams	$20.00
pusei metų	$11.00
trims mėnesiams	$6.00
vienam mėnesiui	$2.00
Kanadoje:	
metams	$22.00
pusei metų	$12.00
vienam mėnesiui	$3.00
Užsieniuose:	
metams	$23.00
pusei metų	$13.00
vienam mėnesiui	$3.50

Naujienos eina kasdien, išskiriant sekmadienius. Leidžia Naujienų Bendrovė, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Telef. HAymarket 1-6100.

Pinigus reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.

NAUJIENŲ ofisas atdaras kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.

Harold Wilson išmetinėja L. B. Johnsonui

Harold Wilson, buvęs britų premjeras ir Anglijos darbo partijos vadas, tvirtina, kad buvęs prezidentas Lyndon B. Johnsonas galėjęs Vietnamo karą baigti 1967 metų vasario mėnesį, bet bereikalingai praleidęs progą. Plačiai skaitomame Life žurnale buvęs premjeras atspausdino straipsnį, kurį pavadino "1967 m. vasario mėn. buvo galima baigti Vietnamo karą".

Straipsnis sukėlė didelį susidomėjimą ir labai plačius komentarus. Turint galvoje, kad Amerikoje artėja rinkiminiai metai, tai buvusio premjero išvados ir iškelti faktai labai plačiai bus naudojami artėjančiose politinėse diskusijose. Vietnamo karas brangiai kainuoja Amerikai. Karo išlaidos kelia nepasitikėjimą doleriu. Spekuliantai jau kelintas kartas bando dolerį nuvertinti, bet jiems nevyksta. Daugelis bilijonus dolerių pardavė vokiečiams, bet dabar jau nebežino, kas daryti su mėnesio pradžioje nupirktomis markėmis. Vokiečiai neskuba pardavinėti dolerių ir nemoka daugiau už markes.

Wilsonas nusiskundžia, kad buvęs prezidentas nepritaręs jo kelionei į Washingtoną. Pradėjus komunistams pulti Saigono srityje, jis norėjęs paskubomis atskristi į Washingtoną. Prezidentas Johnsonas buvo visai kitokios nuomonės apie Wilsono skridimą. Iš viso, jis patarė kiekvienu puolimu nesijaudinti. Kaip atrodytų, kad kiekvieną kartą, kai komunistai puola Vietname, tai britų premjeras skristų į Washingtoną, aiškino prezidentas, o kai kita komunistų grupė puola Malajų pusiasalyje, tai Amerikos prezidentas skristų į Londoną? Prezidentas pasižadėjęs nesikišti į Malajų reikalus ir pataręs Wilsonui palikti Vietnamo reikalus amerikiečiams. Nebent jeigu britai norėtų pasiųsti vyrų į Vietnamą, tai tada būtų jau kita šneka...

Šitoks prezidento atsakymas premjerui Wilsonui nepatiko. Tuo tarpu artėjo Sovietų Sąjungos premjero kelionė į Angliją. Wilsonas ir vėl rado reikalo kreiptis į prezidentą dėl Vietnamo ir pasižadėjo patarpininkauti tarp JAV ir Sovietų Sąjungos. JAV pačios vedė pasitarimus su šiaurės Vietnamo komunistais. Prezidentas Johnsonas buvo pasiruošęs sustabdyti šiaurės Vietnamo bombardavimus, jeigu Hanojus sustabdys karių ir karo medžiagos siuntimą į pietus. JAV buvo pasiruošusios įteikti sąlygas Hanojui, o prezidentas norėjo, kad Wilsonas gautų Kosygino pritarimą tiems pasiūlymams. Wilsonas pasižadėjo tarpininkauti. Jis išsiderėjo iš prezidento, kad Londonan būtų pasiųstas Averell Harriman bendradarbis Chet Cooper ir informuotų Wilsoną apie paskutinius įvykius pietų Azijoje.

Londonan atvažiavęs Kosyginas pradžioje visai nenorėjo klausyti apie Vietnamo reikalus, o vėliau jis pareiškęs, kad nenori kalbėti prie patarėjų ir liudininkų. Dar vėliau paaiškėjo, kad Vietnamo reikalas jam labai rūpėjęs, tiktai jis bijojęs viešumos. Jam atrodė, kad tas laikotarpis buvęs geras Vietnamo kovoms likviduoti, nes pačioje Kinijoje ėjusi "kultūrinė revoliucija", kiekviename mieste ritosi valstybės vyrų ir karo vadų galvos. Kosyginas, išklausęs Wilsoną apie prezidento Johnsono sutikimą sustabdyti Vietnamo bombardavimą, jis paprašęs tą pasiūlymą įteikti raštu. Kosyginas pataręs be jokių sąlygų sustabdyti šiaurės Vietnamo bombardavimą ir viešai tai pareikšti, o Hanojus taip pat sustabdysiąs karo jėgų siuntimą į pietus, bet jokio pasižadėjimo nepadarysiąs.

Premjeras Wilsonas sutikęs įteikti Kosyginui raštą, kuriame būtų išdėstytos karui baigti sąlygos. Jis pasikvietė JAV ambasadorių David Bruce ir jam dar kartą perskaitė amerikiečių sąlygas. Kosyginas buvo tikras, kad karas bus baigtas. Jis pasveikino Harold Wilsoną su dideliu diplomatiniu laimėjimu. Tuo tarpu Vietname įvykiai įgavo kitą kryptį. Amerikiečiai patyrė, kad komunistai vėl pradėjo visomis priemonėmis gabenti ginklus ir karo medžiagą į pietus. Prezidentas sušaukė tarybos posėdį visiems reikalams aptarti. Išimaišė Walter Rostow ir susirišo su Londone esančiais Valstybės Departamento ir prezidento atstovais.

Posėdžiui pasibaigus, Wilsonui buvo praneštos truputį kitokios sąlygos. Vietnamiečiams buvo duota 10 valandų karo medžiagos ir kareivių siuntimui į pietus sustabdyti. Jeigu šis reikalavimas nebus priimtas, tai už dešimties valandų vėl bus pradėtas šiaurės Vietnamo bombardavimas. Kai šios sąlygos buvo praneštos Kosyginui, tai jis jas paskaitęs ultimatumu. Panašiai jos atrodė ir pačiam Wilsonui. Jeigu būtų sustabdytas karo medžiagos siuntimas, tai JAV nebūtų bombardavusios komunistų. JAV būtų nutarusios nesiųsti daugiau karo jėgų į Vietnamą. Tą patį būtų turėję padaryti ir komunistai. Kosyginas nesutikęs perduoti šių sąlygų, o Harold Wilsonas dėl viso to reikalo kaltina prezidentą.

Wilsono rašiniu šis klausimas nepasibaigs. Aiškus daiktas, kad šiuo reikalu pasisakys ir buvęs prezidentas Johnsonas. Klausimas gali visai kitaip atrodyti, kai žodį tars buvęs prezidentas. Wilsonas buvo labai svarbių pasitarimų liudininku, bet mums atrodo, kad ir prezidentas Johnsonas be pagrindo nebūtų griežtinęs sąlygų. Pasitarimai Vietnamo karui baigti buvo vedami keliais atvejais, bet pasitarimais pasinaudodavo tiktai komunistai. Hanojaus vadai manė, kad jie amerikiečius taip lengvai privargins, kaip jie privargino prancūzus. Prezidentas Johnsonas žinojo, kad Vietname sprendžiamas ne tik Artimųjų Rytų, bet ir Rytų Europos klausimas. Wilsonui, matyt, šios problemos truputį kitaip atrodė.

AUKSAS IR ŽMONĖS

Viena senųjų legendų byloja šitaip: Kada Dievas tvėrė žemę, tai užbaigęs kūrybos darbą ištarė: "Tebūnie taip". Gi Dievo Motina pasakė: "Viskas gera ir gražu, tik padarei vieną klaidą neužkasęs giliai į žemę nuo kūrybos darbų nubyrėjusias atmatas — auksą. Žmonės, suradę jį, susigundys jo blizgesiu bei patvarumu ir griebs jį puošmenoms naudoti. Kiekvienas norės turėti daugiau už kitą; iš to kils pavydas, barniai, ims rungtyniauti — kovoti, kas gali privesti prie nusikaltimų, net ir prie brolžudystės"

Į tai Dievas atsakė: "Iš to aš pažinsiu savo žmones".

Šitos legendos prasmė taritum išryškėjo Šv. Kazimiero lietuvių kapinių sklypų savininkų draugijos susirinkimuose, beaiškinant, kodėl ir kokia teisė prieš keletą metų staigiai, negirdomis, be įspėjimo, kapinių lietuviškas vardas buvo panaikintas, o jo vietoj nubrėžtas kitas, nelietuviškas "Southwest".

Kaip perkūnas iš giedro dangaus sekė nauji, lietuviams svetimi, nesuprantami potvarkiai: Laidojant numirėlį, nevalia nei artimiesiems namiškiams, nei kitiems dalyvauti pakasynose. Gėles sodinti ar atneštas puokštes ant kapo padėti uždrausta. Neleidžiama nei lietuvių tautinio meno paminklus statyti. O patys seniau sieji iš pirmųjų kapinėse imta nuversti, duobė naudojama naujam numirėliui. Dar patvarus, prie dviejų pagrindinių gatvių sankryžos stovėjęs, administracijos namas su patogumais (prausykla) lankytojams pasinaudoti ir vandens atsigerti, buvo nugriautas. O tolimame plote išdygo naujas žemas pastatas koplyčios vardu atvežtam karstui su lavonu padėti ir artimiesiems čia pat atsisveikinus jį palikti darbininkų žinioje.

Žodžiu, meniškai užlaikomos lietuvių kapinės ėmė keisti savo veidą neigiamai, ir tradicijos buvo paniekintos. Kitokio atsakymo nerasta, kaip savanaudiškas pasipelnymas panaudojant žemę tirštesniam prilaidojimui. Tuo tarpu kaip didelis atsarginis žemės plotas, lietuvių vadintas Vytauto daržu, arkidiocezijos buvo parduotas svetimiesiems kitokiems reikalams.

Kapinių savininkai lietuviai pasijuto ne tiktai nuskriausti, bet ir įžeisti, juo skaudžiau gerbiant atminimą tų senolių, kurie prieš virš šešiasdešimt metų tas kapines savo sunkiai uždirbtais pinigais įkūrė. Turėdami omenyje ilgalaikes kapines, užpirko daug žemės ir tolimesniems lietuvių palikuonims. Ar po to, kas įvyko, lietuviai begalėjo tylėti?

Energingas patriotas Algis Regis neužtruko sušaukti tautiečius pasipriešinimui prieš skriaudą ir neteisybę. Ir lietuviai masiniai plūdo į susirinkimus, kėlė skundus, išliedami širdgėlas dėl išniekinimo brangaus mirusiojo kūno, kai artimieji su pagarba atvežtų karstą prie duobės ir maldingai atsisveikinę, palydėtų į žemę. O tas trokas su kabliu, tai įrodymas, kaip žmones vilioja tas aukso įpėdinis — doleris, nes atstoja darbo rankas.

Ir paskutiniame Lietuvių Šv. Kazimiero kapinių sklypų savininkų draugijos susirinkime vienas narys kalbėdamas piktinosi, kaip gali taip daryti tie, kurie atstovauja Dievo žodžiui. Juk Dievo įsakymas yra: Negeisk svetimo turto.

Šis paskutinis draugijos susirinkimas, įvykęs gegužės 16 d. Gage Parko salėje taip pat buvo skaitlingas, kaip ir kiti. Pirmininko pavestas, susirinkimui vadovavo valdybos narys Algis Barakauskas. Savo puikioje prakalboje jis vaizdžiai nusakė, kodėl lietuviai, būdami maža tautinė grupė išdrįsta kovoti už tiesą prieš didesnius. Ogi todėl, kad mūsų, nors maža, bet dvasiniai esame didesni. Kaip seniausia tauta, amžių grūdinta kovose, turime išvystytą tauraus pasidžiavimo (ne puikybės) jausmą dvasinės stiprybės. Prelegentas palygino lietuvių tautą su ąžuolu, kuris išauga iš mažyčio sėklos branduolio į galingą pračiašakį medį

Po jo trumpai kalbėjęs Lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkas Jonas Jasaitis pasisakė panašiai. Jo žodžiais: "Į upę supilti dažai, kad ir spalvingiausi, nešami srovės paviršiuje išsisklaido ir dingsta. Tačiau įmestas į upę akmuo pasilieka visam laikui kietai gulėti dugne. Toks akmuo gyvenimo upėje esame mes". Palinkėjo susirinkimui kietai ir vieningai laikytis kovoje, siekiant atgauti savo teises Šv. Kazimiero kapinėse.

Toms teisėms apginti komiteto pirmininkas Algis Regis tiksliai nupasakojo, kas buvo daroma, kaip ir kiek veikta, tačiau nedaug laimėta. Iš to aišku ,kad darbo dar yra daug. Prašė visus drauge dirbti, nes reikalas yra visų lietuvių, ne vien tik komiteto.

Pirmininkaujančiam perskaičius darbotvarkės programą, Algis Regis prašė visus įsigilinti į kiekvieną punktą, apsvarstyti ir nutarti tolimesnį veikimą. Ragino dalyvius ir nuo savęs daryti pasiūlymus, pateikti naudingų planų kapinių reikalu, nes kapinės (kaip ir bažnyčia) turi būti tvarkomos ne vien dvasiškių, bet ir piliečių. Be piliečių nebūtų bažnyčios.

Iš susirinkusiųjų tarpo pasigirdo skundų. Vienas dėl išdaužtos ir iš paminklo išmestas mirusios žmonos fotografijos, kitas dėl ešversto paminklo. Moterys skundėsi dėl uždraudimo puošti kapus sintetinėmis gėlėmis. Dėl paminklų

(Nukelta į 5 psl.)

Bulvių daržai nusausintame Didžiosios Samanų Pelkės raiste

HENRIKAS TOMAS - TAMAŠAUSKAS

LIETUVIŠKASIS PAMARYS

II-oji dalis

14

PELKIŲ NUSAUSINIMAS IR MELIORACIJA

Tų didžiulių pelkynų plotų nusausinimas buvo pradėtas vykdyti jau su kanalų kasimu ir upių vagų tiesinimu bei gilinimu laivybos tikslams. To pasekoje, raiste susikaupęs natūralaus ir potvynių vandens perteklius galėjo greičiau nutekėti į marias ir didesnius žemės plotns buvo galima panaudoti žemdirbystei bei našesniam pievų išnaudojimui.

Su laiku prasidėjo ir sistematiškesni melioracijos darbai, pagal iš anksto sudarytus planus pradėjus kasti pusantro metro pločio ir metro gylio nusausinimo griovius. Tokiuose nusausintuose raistyno plotuose rudens metu būdavo nugramdoma nenaudinga tyrlaukio bruzgynų pluta ir iškirsti krūmokšniai bei jų šaknys būdavo sudeginami. Tokie žemdirbystei atkariauto raisto plotai būdavo padalinami į 1,3 m pločio ežias su pusės metro gylio tarpežiais tarp jų. Pavasarį šios ežios būdavo gerai įtrešiamos ir į jas būdavo sodinamos bulvės, paskui padengiamos smulkiau sutrupintų durpių žemės sluogsniu. Tokiuose durpinguose laukuose sodinamos bulvės duodavo didelį derlių ir buvo labai skanios, su plona, šviesia žievele. Miestiečiai jas tiesiog gaudyte gaudydavo ir jos buvo plačiai žinomos "lietuviškų bulvių", vokiškai vadinamų "Litauer Blanke" vardu. Tai buvo ankstyvųjų bulvių rūšis, nukasama birželio pradžioje ir tuojau išgabenama valtimis į turgus Karaliaučiun, Labguvon, Tilžėn ir į Įsrutį. Vėlyvesnės rušies bulvės, jų derlių nukasus, būdavo išgabenamos į Vokietiją — į Berlyną ir Hamburgą. Dideli kiekiai šios rūšies bulvių iš Didžiosios Samanų pelkės rajono Hamburgo uoste būdavo parduodami transokeaninių laivų bandrovėms, kurių laivų virtuvėse jos būdavo duodamos prie patiekalų. Užtat ir galima sakyti, kad kaip tik tų transokeaninių virtuvių dėka šio rajono bulvės ir jų geras skonis buvo žinomi visame pasaulyje.

Be bulvių, čia taip pat būdavo išauginama įvairių rūšių daržovių, tarp jų ir dideli kiekiai svogūnų, kurių galvos būdavo apelsinų dydžio.

Pačios gyvenimo sąlygos Didžiosios Samanų pelkės srityje buvo daug kuo skirtingos nuo tradicinių ūkininkavimo sąlygų. Pagrindinis susisiekimas šiame rajone vyko Parvės, Timbros ir Lauknės upėmis, nes kelių čia nebuvo įmanoma pravesti ir artimiausi šį rajoną pasiekiantieji keliai ėjo tik to didžiulio raisto pakraščiuose. Svarbiausi ekonominio gyvenimo centrai Didžiosios Samanų pelkės rajone buvo Lauknų ir Šilininkų bažnytkaimiai su Laukvargių kaimu. Visos tos vietos randasi prie aukščiau išvardintų upių, kuriomis tai ir būdavo gabenami visi produktai, pervežamas pievose sušienautas šienas, durpynuose iškastos durpės ir čia gerai užderančios, mūsų tik ką aptartos "lietuviškos" bulvės.

Ūkio darbams arkliai čia galėdavo būti panaudojami tik ribotais atvejais ir tai ne visose vietose. Dėliai poringo durpinio žemės paviršiaus, neišlaikančio sunkesnio spaudimo, o taip pat dažnai ir dėl klampumo, ūkininkai šioje srityje savo arklių kojas apmaustydavo plačiomis medinėmis "klumpėmis", kad per daug neklimptų. Dėl tų pačių priežasčių vežėčių ratai vietoje ratlankių turėdavo plačias gumines padangas.

Sodybos prie Timbros kanalo Didžiosios Samanų Pelkės rajone

NEMUNYNO BASEINO PYLIMŲ IR UŽTVANKŲ SISTEMA

Ši sistema Labguvos apskrityje saugojo nuo potvynių ir reguliavo vandens lygį 20.000 hektarų apimančiuose žemės plotuose, kurie vėlesniais laikais buvo žymiai išplėsti intensyvinant nusausinimo ir melioracijos darbus. Tai buvo lyg ir tolimesnė tąsa plačiu mastu varomų kanalų kasimo ir pylimų bei užtvankų statymo darbų Pakalnės apskrityje. Į šią sistemą įeinąs Kryžionų pylimas palei Kryžionų kanalą, o taip pat ir Nemunyno upės šliužas bei pylimai Nemunyno upės krantuose sulaikydavo Kuršių marių išsiliejimus, gi pumpavimo stotis prie Šilininkų išpumpuodavo vandens perviršių iš Didžiosios Samanų pelkės rajono. Bendras šių pylimų ilgis buvo 14,5 km. Kaip ir ant daugelio kitų pamario pylimų, taip pat ir ant Kryžionų pylimo viršaus buvo nutiestas kelias. Kitas toks pylimas buvo supiltas tarp Gaidžiovingės ir Kryžionų. Didžiuma tų darbų, pradėtų 1904 metais, buvo galutinai baigti 1906 - 1907 metų laikotarpyje.

(Bus daugiau)

SKAITYKITE IR PLATINKITE
DIENRAŠTĮ "NAUJIENAS"
JOS VISAD RAŠO
TEISYBĘ

DR. ANNA BALIŪNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES
IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telef.: PRospect 8-3229
Rezid. telef.: WAlbrook 5-5076
Kasdien nuo 10 iki 12 val. ryto, nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta.

Rez. tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building). Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą.
Jei neatsiliepia, skambinti 374-8012

Telef.: PRospect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
Juktai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtad. 1—7 val., antrad., penktadieni nuo 1—5, treč. ir šestad. tiktai susitarus.

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001.

Dr. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1—4 popiet ir 6—8 val.
Treč. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: POrtsmouth 7-6000
Rezid. telef.: GArden 3-7278

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
VALANDOS: Pirmad. ir penktad. nuo 2 iki 8 v. p. p.; antrad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 11 ir nuo 4 iki 8, o šeštadienį nuo 9 iki 12 val.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVIŠKAI
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 WEST 63rd STREET
Val.: antrad. nuo 1—4 po pietų, ketvirtad. nuo 5—7 val. vak.
Ofiso telef.: 776-2880
Naujas rez. telef.: 448-5545

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendrą praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 West 71st St.
Tel.: 925-8296
Valandos: 2—8 val. vak. Penktadieni 10—12 ir nuo 2 iki 8 val. vak.
Sekmadieniais ir trečiadieniais uždaryta.
Rez. tel.: WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL.: pirm., antrad., trečiad. ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
Rezid. telef.: Gibson 8-6195
Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telef. HE 4-2123, jei neatsiliepia, tai telef. GI 8-6195

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandažai. Speciali pagalba kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9—4 ir 6—8. Šeštadieniais 9—1.
2850 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629
Telef.: PRospect 6-5084

SKAITYK KASDIEN
NAUJIENAS
IR TEMYK SKAITYTI
Lietuviai taipgi perka ir parduoda ir progas užmiršo tiktai per
NAUJIENAS

M. T-NAS

WALT DISNEY PASAULIS FLORIDOJE

Kalifornijoje, netoli nuo Los Angeles, yra garsi pasilinksminimų vieta, kurią nuolat lanko iš visos Amerikos atvykę turistai. Ypatingai tėvai mėgsta vedžioti savo vaikus. Vaikams ten tikras rojus. Jie ten mato daug nuostabių dalykų, kurių niekur kitur negalėtų pamatyti. Įdėta ten daug kūrybos ir pinigų, kol pasiekta viso to, kas ten yra. Ir todėl suaugęs ar vaikas, ten atsilankęs visam amžiui neužmiršta matytų nepaprastų dalykų.

Projektą įkurti pasilinksminimo vietą Floridoje, tokią pat kaip Kalifornijoje, tik platesniu mastu, sugalvojo tas pats Walt Disney, kol dar gyvas buvo. Dabar tuos projektus vykdo jo brolis ir kiti patikėtiniai, kurie dalyką gerai žino.

Iš anksto, labai pamažu, buvo parinkta pasilinksminimo, poilsio bei atostogavimo vieta. Pačiame Floridos pusiasalio viduryje kiek į pietvakarius nuo Orlando miesto. Čia ir bus vieta, kur rinksis tūkstančiai ir tūkstančiai žmonių iš Amerikos įvairių vietų, ypač didžiųjų centrų. Ir įdomu bus, pavyzdžiui, žiemos laikų, kuo met šalčiai ir pūgos šiaurėje siaučia, sėsti į sprausminį lėktuvą ir po 2½ val. atsidurti tame nuostabiai įrengtame pasaulio kampelyje. O jei ir čia pasibostų, tektų pavažiuoti keletą mylių į vieną ar į kitą pusę ir pasidairyti, kaip eilių eilėmis neapmatomuose laukuose auga ir žaliuoja citriniai medžiai ir brandina visų mėgiamus greipfrutus, citrinas, apelsinus ir kitokius vaisius.

Daugelis gal susidomės, kaip sėkmingai vykdomas tas nuostabusis projektas. Disney Pasaulio atidarymas formaliai įvyks š. m. spalio mėn. 1 d. Ir kai bus baigtas, atrodys kaip Hollywoodo filmų stebuklas. Jau dabar milijonai amerikiečių labai susidomėję, ką Disney dirbtinė [illegible] parodys šioje Mississippi upės pusėje.

Daugiau nei 750.000 vyrų, moterų bei vaikų nebeturi kantrybės palaukti, kol bus atidarytas tas nuostabusis Disney Pasaulis. Jie vyksta pamatyti, kas dabar ten darosi. Visu smarkumu ten eina statyba, prie kurios dirba 6,000 šalmuotų vyrų. Lankytojams tik parodoma būsimojo Disney Pasaulio filmas.

Projektas pradėtas vykdyti 1965 m. kuomet buvo nupirkta 27.400 akrų krūmais apaugusios žemės. Penkių metų plane numatoma 2.500 akrų plote sukurti Poilsiaujančiųjų Viešpatiją, kuri apsuptų Disney Pasaulio Pasilinksminimų Centrą.

Poilsiaujančiųjų Viešpatijoje tilptų du golfo laukai, ežerai, paplūdimiai ir du viešbučiai. Vienas jų 14 aukštų ir 1.000 kambarių, kitas gi Polinezijos architektūros ir virš 500 kambarių. Disney Pasaulio centre statoma Pelenės pilaitė, 176 pėdų aukščio, auksu dengtais bokštų stogeliais. Ten, tarp kita ko, nuostabiu būdu bus parodomi 37 Amerikos prezidentai. Ten pat bus ir restoranas.

Vienaratis (monorail) traukinėlis lankytojus vežios aplink visą Disney Pasaulį ir įėjimas bei kelionių bilietas kainuos $4.75, gi vaikams $3.75.

Apskaičiuojama, kad per pilnus pirmus metu lankytojų atvyks 10 — 20 milijonų. Bet ne viską lankytojai galės pamatyti. Dalis šito ledo kalno bus po žemėmis. Nes prekių pristatymas į prekybos centrus, milžiniškas visko aptarnavimas eis tik požemio tuneliais. Ten pat bus ir elektros bei susisiekimo įrengimai. Tuo būdu aptarnavimas požemiais netrukdys turistų susisiekimo gatvėse.

Toks Disney Pasaulio aptarnavimas bus demonstracija Rytojaus Pasauliui.

GRADINSKAS
MOKYKLOS BAIGIMO
DOVANOMS
TIK $15.00 UŽ AM-FM
GARANTUOTĄ RADIJĄ
2512 W. 47 ST. — FR 6-1998
LIETUVI, EIK PAS LIETUVĮ

MOVING
Apdraustas perkraustymas iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
823 West 34 Place
Tel.: FRontier 6-1882

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA,
1490 kil. A. M.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirma dienio iki penktadienio 11—12 val. ryto. — Šeštadieni ir sekmadieni nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
Tel.: HEmlock 4-2413
7159 So. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO, ILL. 60629

KELIONĖS Į LIETUVĄ IR IŠ LIETUVOS
Jeigu šiais 1971 metais rengiatės važiuoti į Lietuvą arba iškviesti iš Lietuvos savo giminės, tai jau metas iš anksto užsisakyti vietas, nes vėliau jų tikrai pritruks.
Vladas Rasčiauskas pirmas pradėjo organizuoti keliones į Lietuvą ir jau nuvežė virš 20 grupių. Ateinančią vasarą jis organizuoja net 8 ekskursijas. Pirmosios dvi jau pilnos, bet liepos 6, 19, 26 ir rugpiūčio 9 d. ekskursijose dar yra kelios laisvos vietos, bet joms reikia skubiai registruotis. Visais kelionės reikalais kreipkitės į
WALTER RASK - RASČIAUSKĄ
AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 So. Western Ave.
Chicago, Illinois 60643
Tel. 238-9787-8

Every year we fail to educate thousands of potentially successful citizens because they're mentally retarded.

And we're supposed to be so smart.

Do something. A free booklet will tell you how you can help.

Write: The President's Committee on Mental Retardation, Washington, D. C. 20201.
Name
Address
City
State Zip Code
Published as a public service in cooperation with The Advertising Council.
AD MAT NO. MR-41-67
(1 column x 55 lines)

AUKSAS IR ŽMONĖS

(Atkelta iš 4 psl.)

išniekinimo vienas narių siūlė kreiptis į teismą. Bet nuosaikus ir perdėm taktiškas komiteto pirmininkas Algis Regis kiekvienu klausimu davė tikslų atsakymą, kas darytina galimybių ribose ir kas mūsų veikloje nedera daryti.

Viena sklypo savininkė siūlė pačiam pirmininkui nuvažiavus į Romą, asmeniškai kreiptis į Šv. Tėvą ir prašyti grąžinti lietuviams jų kapines su buvusia tvarka ir tradicijomis. Kitas asmuo patarė visą bylą išdėstyti raštu ir pasiųsti Apaštališkojo Sosto nunciatūrai į Wašingtoną, oficialiai prašant persiųsti į Romą Popiežiui. Smarkūs aplodismentai rodė aiškų pritarimą, užbėgant už akių balsavimui. Tik viena — kita rezoliucija buvo priimta rankų pakėlimu.

Taip buvo nubalsuotas ir artimiausios veiklos žygis — piketuoti kardinolo Cody rūmus gegužės 22 d. šeštadienį.

Dienotvarkės pabaigoje buvo iškeltas jau nebe naujas reikalas — išleisti tautinio meno paminklų albumą. Reikalas sukosi apie sutelkimą pinigų. Kom. pirm. Algiui Regiui pakartojus ankstyvesnį apskaičiavimą, kad jeigu susirastų šeši šimtai tautiečių, aukojančių po 25 dol. (tiek turi kaštuoti albumas), tada tik šis istorinis dokumentas galėtų išvysti dienos šviesą. Albumo pavyzdys buvo atskleistas susirinkimo dalyviams. Toks grožiu trykštantis tautinis menas teiktų pasididžiavimą ir vėlesniems kartoms. Lygiai būtų ir pateisinimas šios lietuvių kartos už lietuvybės išlikimą kovojančios. Kas tik jaučiasi lietuviu ar tik lietuvių kilmės esąs, kiekvienam pravertėtų šis albumas turėti savo namuose.

Tūlas draugijos narys nustebęs išsireiškė: Ar laisvojo pasaulio sostinėje, Čikagoje, užtenka apsiriboti tik šešių šimtų lietuvių saujele istoriniam albumui išleisti, kai šeši tūkstančiai be vargo galėtų susirasti ir paremti tautinį reikalą".

O vis dėlto lengvai nesusiranda, todėl nutarta kitų organizacijų pavyzdžiu aplankyti tautiečius jų gyvenamose vietovėse. Gal tada bus kiek nors atsiekta. Tokiam platinimui viena ponia savanoriškai pasisiūlė. Už tai jai priklauso visų nuoširdus ačiū.

Tuo ir pasibaigė šio gegužės mėnesio Lietuvių Šv. Kazimiero kapinių sklypų savininkų draugijos susirinkimas.

O. Algminienė

Nurodė kitą medalio pusę

MAURITIAUS, Kongo ir Alžyro vyriausybėms, kurios Lenino šimtmečio sukakties proga buvo jo garbei išleidusios pašto ženklus, Vlikas pasiuntė atitinkamus raštus. Prijungtas Eltos biuletenis anglų kalba, kuriame buvo nurodyta į "antrąją Lenino medalio pusę". (E)

Plateraitės kapas

Antrašte "Grob Emilii Plater" lenkų dienraštis Londone "Dziennik Polski" rašo:

Mickevičiaus išgarbintoji herojė (bohaterka) Emilija Plateraitė, kurios vardu pavadinti skaitlingi skautų vienetai Vakarų Europoje ir "Liaudies Lenkijoje", nėra užmiršta ir Lietuvoje.

Jos kapas yra Kapčiamiestyje (senas lenkų pavadinimas Kopciowo), lietuviškoje Suvalkijos dalyje. Antkapyje su kryžium yra įrašas: "Emilia hrabina Breol-Plater. Ur. 13. XI. 1806, zm. 23, XII. 1831". (Be abejo tas įrašas yra lietuviškas).

Sprendžiant iš fotografijos, kokią p. I. Andrzejevskis atsiuntė Vilniaus "Czerwony Sztandar" redakcijai, kapas yra gerame stovykje. Jis randasi mažų kapinaičių viduryje, atitvertas nuo kitų kapų. Gana aukšta antkapė su kryžium yra aukštesnė už kitas.

Kapą globoja Kapčiamiesčio lietuvių vidurinės mokyklos pionieriai.

P. Andrzejevskis praneša, kad jiems galima rašyti tokiu adresu: Veisiejų rajonas, Kapčiamiestis. Vidurinė mokykla. Lietuva. TSR.

(Apie Emiliją Plateraitę, kaip Lietuvos patriotę ir ryžtingą prieš rusus okupantus kovotoją, sk. Liet. Enciklopedija XXIII tomas, 98-99 psl.).

1831 metų sukilime prieš rusus ji kapitono laipsnyje narsiai vadovavo I lietuvių pulko pirmajai kuopai. Miške prie Šiaulėnų pulkas buvo rusų užpultas ir nugalėtas. Sukilėlių kariuomenei liepos mėnesį pereinant Prūsų sieną, ji atsisakė į užsienį bėgti ir susirgusi mirė pasiekusi Kapčiamiestį.

— Sovietų Sąjungoje leidžiamas žydams laikraštis "Sovjetisch Heimland" šių metų 2 nr. paskelbė Lietuvos žydo M. Elino apsakymus "Kraujas ir ginklai". Be to, dar pateiktos S. Krasausko ir A. Skliutauskaitės darbų reprodukcijos. (E)

Susirinkimų ir parengimų PRANEŠIMAI

★

— Lietuvių Filatelistų Draugijos "Lietuva" priešatostoginis narių susirinkimas įvyks š. m. gegužės mėn. 25 d. 7 val. 30 min. vak. Jaunimo Centre. E. Petrauskas skaitys paskaitą "Lietuvos filatelija ir jos negerovės". Susirinkime bus galima įsigyti suvenyrinį lapelį, išleistą transatlantinių lakūnų Dariaus ir Girėno didvyriškam žygiui ir tragiškam žuvimui atminti. Kviečiami visi nariai ir svečiai gausiai dalyvauti.

Valdyba

POEZIJOS PAVASARIAI

Amžina tautos dvasia,
Laiminк mūsų siekį —
Vėl gyvenki mumyse,
Giesmėje skambėki.

Vincas Jonikas

Poezija — kaip pavasaris, kuris pradžioje pro tirpstantį sniegą liepia lazdynui išskleisti mažutį, deimantu spindintį žiedą, apkaišo medžių šakas žirginiais, kaip konfetėmis ir pamažu įveda į gamtos vaizdų ir garsų stebuklus. Dramatiškai besikeičiančiuose gamtos scenovaizdžiuose svajoja, juokauja ir verkia poetai, pajėgdami išreikšti žodžiais jausmų ir minčių gelmes.

Naujienose yra gausus pasirinkimas poezijos leidinių:

1. J. Augustaitytė - Vaičiūnienė, ŽVAIGŽDĖTOS NAKTYS. Didelio formato, 126 psl. Kaina $1.—.
2. Jurgis Baltrušaitis, ŽEMĖS PAKOPOS. Elegijos, giesmės, poemos. Kišeninio formato, 157 psl. $2.00.
3. Bernardas Brazdžionis, DIDŽIOJI KRYŽKELĖ. Eilėraščiai. 112 psl. Kaina $1.00.
4. Kazys Bradūnas, SIDABRINĖS KAMANOS. Premijuotas poezijos rinkinys, 95 psl. $2.00.
5. Butkų Juzė, EILĖRAŠČIAI IR RAŠTAI. 155 psl. $1,50.
6. Vincas Jonikas, LYDĖJAU VIEŠNIĄ VĖTROJE. Eilių rinktinė, 169 psl. Kaina $3.00.
7. Kleopas Jurgelionis, GLŪDI - LIŪDI. Lyrikos eilės, 105 psl. $2.00
8. Anatolijus Kairys, AUKŠINĖ SĖJA. Eilėraščiai, 86 psl. $2.00.
9. Pranas Kozulis, DULKĖS EŽERE. Eilės, 62 psl. $0,75.
10. Pranas Naujokaitis, AUKSINIAI RAGELIAI. Lyrika, 64 psl. $2.00.
11. Ale Rūta - Nakaitė, BE TAVĖS. Poezija, 133 psl. $2.00.
12. Nadas Rastenis, TRIJŲ ROŽIŲ ŠVENTĖ. Eiliuoti pasakojimai apie 3 išvietintas lietuvaites senovės laikais; su autoriaus iliustracijomis. $5.00.
13. Nadas Rastenis, THE FOREST OF ANYKŠČIAI, Antano Baranausko 'Anykščių Šilelis", vertimas, 42 psl. $2.00.
14. Balys Rukša, UGNIES PARDAVĖJAS. Eilės, 95 psl. $1.00.
15. Stasys Santvaras, ATDARI LANGAI. Rinktinė lyrika, 167 psl., $3.00.
16. Stasys Santvaras, AUKOS TAURĖ, 5-ji lyrikos knyga, 152 psl. $2,50.
17. Petras Sagatas, SAULĖLEIDŽIO SPINDULIUOSE. Eiliuoti kūrinėliai, 92 psl., $1.00.
18. Petras Sagatas, PLAUK, MANO LAIVELI. Eilėraščiai, 112 psl. $1.00.
19. Eugenijus Gruodis, AGUONOS IR SMĖLIS. Eilės, 70 psl., $1.00.
20. Elena Tumienė, KARALIAI IR ŠVENTIEJI. Eilėraščiai, 80 psl. $2.50.
21. Alfonsas Tyruolis, METŲ VINGIAI. Lyrikos rinktinė, 180 psl. $3.00.
22. Jonas Valaitis, SENOVĖS LIETUVIŲ DIEVAI. Mitologijos posmai, 55 psl. $1.00.
23. Uršulė Žemaitienė, SUVALKIEČIŲ VESTUVĖS. Su trumpu jų aprašymu ir gausybe dainų. 80 psl. $2.50.
24. Adomas Jasas, BŪK PALAIMINTAS. Poezija, 115 psl. $3.00.

Norėdami įsigyti šias ar kitas knygas, prašome atsilankyti į Naujienų raštinę arba užsakyti paštu, pridedant čekį ar piniginį orderį.

NAUJIENOS,
1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

PLEASE BE CAREFUL!
Only you can prevent forest fires!

REMKITE TUOS BIZNIERIUS, KURIE GARSINASI "NAUJIENOSE"

GĖLININKAS
(PUTRAMENTAS)
Linksmumo arba liūdesio valandoje gražiausios gėlės ir vainikai antkapių papuošimui ir sezoninės kapams gėlės.
ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 586-1220

GUŽAUSKŲ
GĖLĖS VISOMS PROGOMS
BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
2443 WEST 63rd STREET
Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 W. 71st Street
Telef.: GRovehill 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero
Telef.: TOwnhall 3-2108-9
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS
SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI:
DOVYDAS P. GAIDAS GERALDAS F. DAIMID
4605-07 So. HERMITAGE AVENUE
Tel.: YArds 7-1741 - 1742
4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE
Telefonas: LAfayette 3-0440
MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:
Chicagos Lietuvių Laidotuvių Direktorių Associacijos

AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ
★
TURIME KOPLYČIAS VISOSE MIESTO DALYSE

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YArds 7-3401

BUTKUS - VASAITIS
1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLympic 2-1003

PETRAS BIELIŪNAS
4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAfayette 3-3572

GEORGE F. RUDMINAS
3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1138-1139

STEP. C. LACK IR SŪNŪS
(LACKAWICZ)
2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213
2314 WEST 23rd PLACE VIrginia 7-6672

P. J. RIDIKAS
3354 So. HALSTED STREET Phone: YArds 7-1911

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS
10821 So. MICHIGAN AVE. Phone Commodore 4-2228
649 EAST 162nd ST. Phone COmmodore 4-2228
South Holland, Illinois

Cicero Namų Savininkų veikla

Cicero Lietuvių Namų Savininkų draugija gegužės mėn. 11 dieną buvo sušaukusi savo narių susirinkimą ir pakvietusi Marquette Parko Lietuvių Namų Savininkų organizacijos valdybą. Iš Marquette Parko buvo atvykę: pirmininkas Juozas Bacevičius, vicepirm. Juozas Bagdžius, sekret. Antanas Stakėnas ir korespondentas Stasys Patlaba. Susirinkimą atidarė ilgametis pirmininkas Jonas Kimbarkas. Po trumpo įžanginio žodžio jis pakvietė kalbėti Juozą Bacevičių, kurs nušvietė Marquette Parko Lietuvių namų savininkų organizacijos atliktus darbus ir laimėjimus. Toliau kalbėjo Juozas Bagdžius, Antanas Stakėnas ir Stasys Patlaba.

◆

Praėjusio susirinkimo protokolą priėmus, apie metinį draugijos kasos stovį pranešimą padarė kasininkas Kazys Razma. Tuojau buvo iškeltas klausimas, kodėl kontrolės komisija metiniame draugijos susirinkime nepadarė pranešimo apie piniginę apyvartą ir apie draugijos metinę veiklą. Daręs reviziją aiškino, kad nebuvo parašytas revizijos aktas. Draugijos vicepirm. Julius Norkus prašė ir revizoriai pasižadėjo ateinančiam birželio mėn. susirinkimui parašyti aktą.

◆

Buvo pasiūlyta piniginė auka spaudai paremti. Vienas narys įrodinėjo ir atkakliai gynė savo mintį kad spaudai jokių aukų neduoti, nes jos nėra reikalingos. Vicepirm. Julius Norkus tą klausimą pastatė balsavimui. Visi vienbalsiai nutarė: Draugui ir Naujienoms paskyrė po 15 dolerių auką. Buvo pasiūlyta paskirti aukų ir kitiems laikraščiams ir radijo stotims, bet šiuo laiku draugija kasoje mažai turi pinigų, tad atidėta vėlesniam laikui.

Daug žmonių susirinkime nusiskundė ir prašė valdybos pagalbos kovoti su Cicero mieste įsigalėjusia betvarke. Cicero miesto gyventojai turi didžiausią bėdą su apsigyvenusiais kaip jie vadina "kalniečiais - skurdžiais". Jie visi yra nekultūringi žmonės, nesiskaitė su jokia teise ir jos nepripažįsta. Kaimynams daužo langus, mindo žolę, išrauna pasodintas gėles ir šiukšlina aplinką. Miesto valdyba iš mokesčių mokėtojų surinkusi pinigus jiems moka pašalpas, o jie savo maitintojams daro žalą. Miesto valdyba turėtų žiūrėti kad jie miestą nepaverstų šiukšlynu ir kitokių negerovių lizdu.

Siūlau visiems Cicero namų savininkams stipriai susiorganizuoti į namų savininkų organizacijas, tada spausti miesto valdybą, kad atstatytų mieste prideramą tvarką. Kad namų savininkai nebūtų terorizuojami ir naikinama jų nuosavybė. Taip pat reikia vesti kovą su jų globėjais — butų nuomotojais. Nors teisybės ieškoti yra sunku, bet kovojant bendromis jėgomis ji surandama lengvai.

Jonas Kimbarkas, Ciceroje žinomas politikas, yra ilgametis miesto sekretorius. Reikalui esant, lietuviams visuomet noriai padeda. Jis yra Cicero miesto respublikonų partijos vadas, kuriai jau daug metų vadovauja. Kalbant apie Joną Kimbarką jis yra stipri jėga politinėje ir visuomeninėje veikloje.

Draugijos veikloje sumaniai reiškiasi vicepirmininkas Julius Norkus. Jis nori suburti visus namų savininkus į stiprią Cicero Lietuvių namų savininkų draugiją. Jo manymu, tas pagerintų lietuvių buitį šiame mieste. Jo galvojimas yra labai teisingas. Jo mintį turi suprasti ir prie jos aktyviai prisidėti visi lietuviai namų savininkai. Jeigu norima išsilaikyti Cicero mieste ir apsaugoti turimą sunkiai įgytą turtą, tai galima to pasiekti tik organizuotai. Kas laikosi pasyviai, tas krauna savo pareigos darbą kitam už jį dirbti. Visi turi įsijungti į bendrą visiems naudingą darbą.

Antanas Stakėnas

Mary Pickford, žinoma senų laikų filmų žvaigždė matoma kairėje filme "Pollyanna". Greit teatruose bus rodomi jos seni filmai. Šiuo metu Mary Pickford yra 78 m.

IŠ CHICAGOS IR APYLINKIŲ

Panaikins tavernų atsakomybės įstatymą

Springfieldo atstovų rūmai 96 balsais prieš 47 panaikino Illinois įstatymą, kuris buvo priimtas moterų blaivininkių draugijai spaudžiant, 1855 m. Įstatymas laikydavo tavernų savininkus atsakingais už savo pasigėrusio kliento elgesį, nors tuo metu, kada jis tavernoje gėrė, jis dar nebuvo girtas.

Jei senatas tą panaikinimą priims ir gubernatorius pasirašys, tavernų savininkai bus tik tiek atsakingi už įvykius tavernose, kiek atsakingi kitų krautuvių ar restoranų savininkai. Ir iki šiol tavernų atsakingumas buvo ribotas iki 35,000 dol. Kai kurie Springfieldo seimo nariai, balsuodami prieš įstatymo panaikinimą, aiškino, kad panaikinimas praktiškai atšauks tik tą 35,000 dol. ribą ir ateityje, pasitaikius teismo byloms, kaltintojai galės reikalauti didesnių ieškinių.

Praktiškai tavernų atsakomybės bylose būdavo ir iki šiol nelengva įrodyti, kur girtas klientas pasigėrė, vienoje ar, gal, dešimtyje tavernų. Bylos būdavo painios, ilgai užtrunkančios.

Ir teismas neduoda naciams parko

Čikagos federalinis apeliacijų teismas atmetė nacių partijos skundą prieš Parkų valdybą, kuri nedavė partijai leidimo šaukti masinį mitingą Marquette Parke. Du teisėjai palaikė vadovybę, tik vienas galvojo, kad nacių partijai reikia leidimą duoti. Jis nurodė, kad panašioje byloje teismas pritarė grupei, kuri negavo šiaurinėje Čikagoje leidimo prieš karą demonstruoti. Tada teismas nusprendė, kad leidimą reikia duoti.

Parkų valdyba aiškino, kad mitingas Marquette Parke trukdys įprastam to parko naudojimui ir gali sukelti neramumus bei riaušes.

Jei prižiūrėtų namus, niekas nebėgtų

Negrė aldermanė Langford, iš 16 wardo ir kun. Lawlor iš 15-to, namų pardavėjų susirinkime kaltino namų savininkus už tai, kad jie neprižiūri savo nuosavybių ir leidžia getui plėstis. Negrė Langford pareiškė, kad getų nebūtų, jei savininkai daugiau savo namus taisytų ir prižiūrėtų. Tiek daug visai sveikų pastatų yra apleidžiami ir nugriaunami, nors gyventojams mieste trūksta butų.

Kun. Lawlor pareiškė, kad juodai šeimai atsikėlus į baltų bloką, ji paprastai prižiūri savo namus, kaip baltieji kaimynai. Tik kada atsikrausto daugiau, prasideda nusikaltimai ir nuosavybių vertė krinta, išbaidydama baltuosius.

Šeimos nelaimė

Maywood įvyko šeimos tragedija. Tėvas, įsisėdęs į automobilį bandė atbulas išvažiuoti į gatvę, ačiau tuo metu išbėgo ant kelio, jo dviejų metų duktė, pakliuvo po mašina ir buvo suvažinėta.

Daktarai nenori valstybinio draudimo

Illinois Medicinos draugijos suvažiavime naujai išrinktas pirmininkas dr. Fruin pasakė griežtą kalbą prieš valstybinį sveikatos draudimą. Jo nuomone, apie 12% visų daktarų nesijungtų į tokį draudimą, nes jie nenorėtų būti tik rateliai biurokratinėje mašinoje. Jei daktarai turėtų dirbti 40 val. per savaitę suvalstybinus medicinos patarnavimus, labai imtų trūkti gydytojų, nes dabar jie dirba iki 70 val. per savaitę. Dėl daktarų trūkumo valstybinis sveikatos draudimas nepasisektų.

Auklės paauglius

Čikagos miestas išleis vaikams knygeles, kurios miestui kainuos 11,700 dol. Jose bus aiškinama, kodėl negalima karštą vasaros dieną atidaryti vandens hidrantų, kaip dabar mieste dažnai daroma.

Lėšas šiam sumanymui parūpins federalinė valdžia iš kovos prieš nusikaltimus fondų.

Baltųjų Rūmų spaudos skyrius gavo dar vieną tarnautoją Stanley Scott, kuris anksčiau dirbo UPI agentūroje.

Daktaras pataria gerti vyną

Dr. Salvatore Pablo Lucia, Kalifornijos universiteto medicinos profesorius, išleido knygelę pavadintą "Wine and Your Well Being", kurioje aiškina vyną ssant viena iš geriausių priemonių ligoms išvengti.

Dr. Lucia rašo, kad daugelis amerikiečių sutaupytų dak tarams ir ligoninėms, jei laikytųsi jo patarimų.

Vynas, frašo Lucia, per mažiausiai 6 tūkstančius metų buvo vienas iš pagrindinių maitinimo — gaivinimo veiksnių. Ypatingai naudingas esąs raudonas vynas pasveikstantiems ir turintiems per žemą kraujo spaudimą.

Atmetė mokesčius "minkštiems" gėrimams

Springfieldo atstovų rūmų lėšų komitetas atmetė pasiūlymą uždėti mokesčius "minkštiems" gėrimams. Prieš tą pasiūlymą kovojo tų gėrimų gamintojai. Jie dejavo, kad uždėti nauji mokesčiai nuvarys juos į bankrotą. Gamintojai aiškino, kad tada reikėtų apdėti mokesčiais ir visus sušaldytų gėrimų gamintojus, nes nėra skirtumo tarp "popsicle" ir tos pat rūšies skysto gėrimo.

Toliau gamintojai nurodė, kad tos valstijos, kurios kolas ir popsus apdėjo mokesčiais, ne gavo tiek mokesčių, kiek tikėjosi. Komitetas patikėjo ir nutarė mokesčius atmesti.

◆ **Kam svarbu lietuviška kultūra,** tam svarbu, kad lietuviškos šventės gerai pavyktų. Liepos 4 d. yra ruošiamas susipažinimo banketas Conrad Hilton viešbuty. Banketui vietas rezervuokime iš anksto Marginiuose ar pas O. Gradinskienę, 2512 W. 47th St., tel. FR 6-1998. (Pr).

◆ **LB Jaunimo Teatras** šio mėnesio 29, 30 ir 31 dienomis Jaunimo Centre stato Anatolijaus Kairio 3 v. dramą PALIKIMAS. Bilietai po 3 ir 2 dolerius gaunami Marginiuose, 2511 W. 69th St. arba prie įėjimo vaidinimų dienomis. Visų spektaklių pradžia — 8 v. v. Bilietus prašoma įsigyti iš anksto, nes visos eilės numeruotos. Veikalą režisuoja komp. Darius Lapinskas. (Pr).

— **Plieno** kainos kyla **apie 10%.** Visi produktai, vartoją plieną, pabrangs. Visiems, kurie žada pirkti oro vėsintuvą šiemet, patariame tai daryti tuojau. Gradinsko krautuvėj vėsintuvai jau demonstruojami. Adresas toks: 2512 W. 47th St., Chicago, Ill., tel. FR 6-1998. Skelbimas Naujienose yra kasdien. (Pr).

BRIGHTON
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
HOME LOANS — INSURED SAVINGS
Serving the Lithuanian Community 57 years with personal attention
4071 ARCHER AVE. (WEST OF CALIFORNIA AVE.)
CHICAGO, ILLINOIS 60632 — TEL.: LA 3-8248

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
VYTAUTAS ŽUKAUSKAS — MARIA NOREIKA
2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629. • Tel. WA 5-2787
Didelis pasirinkimas įvairių prekių.
AUTOMOBILIAI, ŠALDYTUVAI, MAISTAS, PINIGAI.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
(Licensed by VNESHPOSYLTORG)
MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320
Įvairių prekių pasirinkimas, motociklai, šaldytuvai, automobiliai, maistas, doleriniai Certifikatai.
E. ŽUKAUSKAS

MOVING — Apdraustas perkraustymas
Pigus ir sąžiningas patarnavimas. Naujausi kraustymo įrankiai. Ilgų metų patyrimas.
AL NAUJOKAITIS
2022 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60636. Tel. WA 5-9209

Jau atspausdinta ir galima gauti knygų rinkoje
CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJĄ
Alekso Ambrose knyga, aprašanti paskutinių 90 (1869-1959) metų Chicagos lietuvių gyvenimą ir jų atliktus darbus. 664 psl. Kietais viršeliais $10.00, minkštais $8.00. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija.
Knygoje aprašytas pirmas Chicagon atvažiavęs lietuvis, pirmos lietuvių kolonijos, jų suorganizuotos šalpos draugijos, statytos bažnyčios, isteigti laikraščiai, kurių viso buvo 121, 41 teatro draugija, 48 pasaulietiški chorai, 9 bažnytiniai ir 314 veiklesnių žmonių biografijos. Duoti dokumentuoti katalikiškų, socialistinių, laisvamaniškų ir kitų organizacijų atlikti darbai, įsteigtos mokyklos, skaityklos, bankai ir kt.
Norintieji šią knygą įsigyti, prašomi parašyti čekį arba Money Orderį
AMERIKOS LIETUVIŲ ISTORIJOS DRAUGIJOS
vardu ir pasiųsti:
1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608.

HELP WANTED — FEMALE
Darbininkių Reikia

SECRETARY
For general manager of security police comp.
Must type 40 w. p. m.
Mr. CLEMMONS,
994-8702

COMPANION — HOUSEKEEPER
For elderly woman. Live in. Own Room. Good Salary and home for right person. References. Some English necessary. Evanston.
AF Box 315
225 W. WASHINGTON ST.
CHICAGO, ILLINOIS 60606

HELP WANTED — MALE
Darbininkų Reikia

WANTED
EXPERIENCED
CARPENTERS
389-5120
— after 4:00 P. M.

REAL ESTATE.

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS IR ŽEMAIS NUOŠIMČIAIS MĖNESINIAIS IŠSIMOKĖJIMAIS
DĖL VISŲ INFORMACIJŲ, KREIPKITĖS Į
MUTUAL FEDERAL SAVINGS
PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas
2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. VIrginia 7-7747

PLATUS PASIRINKIMAS NAMŲ PIRKIMUI
BUTŲ NUOMAVIMUI — NOTARIATAS — VERTIMAI
DRAUDIMO AGENTŪRA PATARNAUJA VISAIS DRAUDIMO REIKALAIS
J. BACEVIČIUS — BELL REALTY
INCOME TAX SERVICE
6455 So. Kedzie Ave. — PRospect 8-2233

SKUBIAI parduodamas mūrinis namas: maisto krautuvė ir du butai Brighton Parke.
2 BUTAI ir šalia tuščias sklypas Brighton Parke.
BIZNIO PATALPA ir 3 butai. Gražiai atrodantis mūrinis namas Marquette Parke.
ŠIMAITIS REALTY
2737 WEST 43 STREET
CL 4-2390

K. ERINGIS
CALIFORNIA SUPER SERVICE
Taisomi auto motorai, stabdžiai, tune-ups ir t. t.
4824 So. CALIFORNIA AVE.
CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9327

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ŽEMA KAINA
R. ŠERĖNAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

HOME INSURANCE
Call: Frank Zapolis
3208½ W. 95th St.
GA 4-8654
State Farm Fire and Casualty Company

TERRA
Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos visoms progoms.
3237 WEST 63rd ST., CHICAGO
Telef. 434-4660

DAŽAU NAMUS
IŠ VIDAUS IR LAUKO
Valau kilimus ir baldus.
Pilna apdrauda.
L. RUDIS Tel. CL 4-1050

A. & L. INSURANCE & REALTY
A. LAURAITIS
INCOME TAX
4645 So. ASHLAND AVE.
LA 3-8775
(Currency Exchange įstaigoj)
Pigūs automobilių draudimai.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer,
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REpublic 7-1941

APDRAUDŲ AGENTŪRA:
Namų, automobilių, gyvybės, sveikatos ir biznio.
Patogios išsimokėjimo sąlygos.
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave. PR 8-2233

BUTŲ NUOMAVIMAS SAVININKAMS NEMOKAMAI
Namų pardavimas, pirkimas, Įvairūs draudimai.
BUD'S REAL ESTATE
BALYS BUDRAITIS
4307 So. Kedzie, Chicago
TEL. — 254-5551
1339 State St., Lemont, Ill.
TEL. — 257-5542

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavimui

PAVASARIO PLANAS
GRAŽUS LOTAS Marquette Parke.
STILINGA mūro rezidencija. 10 kambarių pajamom ar sau gyventi. Mūro garažas. Arti Marquette Parko ir Kedzie. $24,500.
KAIP SALDAINIS gražus, šviesus apartamentinis mūras ir mūro garažas. 2 blokai nuo Marquette Parko. Virš $7.000 pajamų. Jei suspėsite — tik $47.700.
AR 14.000 DOL. PAJAMŲ kasmet nėra turtas iš apynaujo apartamentinio mūro geroj vietoj su lengva paskola? Kaina 76,900.
9 KAMBARIŲ pajamų mūras, naujai sutvarkytas. Gražus, ramioj gatvėj. Kaina $19.000.
GRAŽI 15 METŲ REZIDENCIJA. 6 kambarių mūras, 2 vonios, naujas garažas, prieš žaliąjį Marquette Parką.
2 BUTŲ tvarkingas mūras, 2 auto garažas. $29.500.
TVIRTI 2 MŪRAI Brighton Parke Virš $16.000 pajamų metams. Su nuoaida už $51.000.
4 BUTŲ MŪRAS, naujas gazu šildymas, gera vieta. Rimtam pirkėjui, vertas $44,000.
Valdis Real Estate
7051 So. Washtenaw Ave. RE 7-7200

10 BUTŲ, mūras, alum. langai, šil. gazu. Gražus pastatas. Apylinkė 62-ra ir Talman. Tik $79.500.
6½ KAMB., 18 metų mūr., šil. gazu, įrengtas rūsys. 2½ vonios. 2 autom. garažas. Apylinkė 68-tos ir Pulaski. $26.900.
1½ AUKŠTO 12 metų mūrinis. Šilima gazu, centrinis vėsinimas, gražiai įrengtas rūsys. 2 auto garažas. beveik dvigubas sklypas. Apylinkė 47tos ir Pulaski. $37.500.
2 PO 5 MŪRINIS. Nauja šilima gazu, aluminijaus langai, 2 automobilių garažas. Marquette Parke. Tik $28.900.
3 MIEGAMŲ apynaujis mūras. Šilima gazu, aluminijaus langai, centrinis vėsinimas, 2 automobilių garažas, 71-mos ir Troy apylinkėje. $29,000.
NERIS REAL ESTATE
3009 WEST 63rd STREET
Tel.: 471-0321

5 KAMBARIŲ beveik naujas bungalow geroje pietvakarių apylinkėje. Įrengtas beismantas.
Tel. CL 4-2390

ALSIP, ILL., Delux 18 apartment building fully rented.
Phone 424-7796
after 6 P. M.

YEAR ROUND HOUSE
River front — beautifully landscaped — 65 mile S. W. of Chicago.
(312) 588-3626

BUILDERS AND CONTRACTORS
Namų Statyba Ir Remontas

HEATING CONTRACTOR
Įrengiu naujus ir perstatau senus visų rūšių namo apsildymo pečius ir air-conditioning į naujus ir senus namus. Įrengiu vandens boilerius ir stogų rinas (gutters). Darbas atliekamas greit, sąžiningai ir garantuotai. Apskaičiavimai nemokamai. Turiu leidimus dirbti mieste ir užmiesčiuose.
DOMAS ŽUKAUSKAS
HEATING & SHEET METAL
4444 So. WESTERN AVE.
CHICAGO, ILL. 60609
TEL.: VI 7-3447

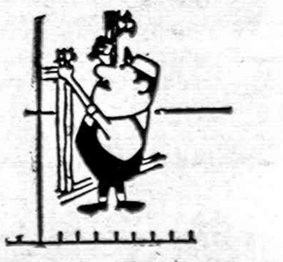

SKAITYK IR KITAM PATARK
SKAITYTI DEMOKRATINĮ DIENRAŠTĮ "NAUJIENAS"